

ב"ה

חדש נשיל אור

חוברת הכנה לחידון האור • חג החנוכה ה'תש"ע - פרצת

יוצא לאור על ידי

חיידר אידיש "אהלי מנחם" חב"ד ליובאוויטש, ביתר עילית

רח' אויירבאך 13, ביתר עילית. טלפקס: 02-5800654

omchabad@barak.net.il

לה' הארץ ומלואה

שם _____

משפחה _____

כיתה _____

פֶּתַח דְּבַר

תּלְמִידִים יְקָרִים,

לְעֵתִים, וּבִפְרָט בְּחֹדֶשׁ כְּסֵלוֹ מְרַבֶּה הַהֲתוֹעָדוֹת, יוֹשְׁבִים אָנוּ בְּהֲתוֹעָדוֹת חֲסִידוֹת וּמְאֻזְנִים קָשָׁב רַב לְדַבְרֵי ה' מְשֻׁפֵּיעַ' – אוֹתוֹ חֲסִיד, לְרַב בְּעַל זְקָן לְבָן, הַמְּסַפֵּר עַל מַהוּתוֹ שֶׁל יוֹם.

לֹא פַעַם וְלֹא פַעַמִּים מְשַׁתְּמֵשׁ הַמְּשֻׁפֵּיעַ בְּבִטּוּי בְּלִת־מִכָּר לָנוּ: זֶה יָכוֹל לִהְיוֹת "הַזֶּאֱל הַקָּטָן", "דְּמִי מַעֲמָד", אוֹ "צִיּוֹר פְּנֵי הָרֵב". מִיִּמִּינֵנוּ וּמִשְׂמָאלֵנוּ, הַתְּמִימִים וְהָאֲבָרְכִים הַמְּכִירִים וּמְבִינִים אֶת הַבִּטּוּי מְהֻנְהָגִים בְּרֵאשֵׁם, וְאֵלּוּ אָנוּ – לֹא דוֹקָא מְכִירִים וּבּוֹדָאֵי לֹא מְבִינִים.

"אִם לֹא עֲכָשׁוּ – אֵימְתִי?" אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זְכוֹרֵנָם לְבָרְכָה. חֹדֶשׁ הָאוֹר שֶׁל שְׁנַת ה'תש"ע – 770 – יִהְיֶה עֲבוֹרָנוּ חֹדֶשׁ שֶׁל מֵהַפֶּךְ חֲסִידִי, בּוֹ נִלְמַד לְדַעַת וְלִהְיוֹת מְשֻׁגָּם הַקְּשׁוּרִים לְרַבִּי נָשִׂיא דוֹרָנוּ, דְּרַךְ הַחֲמֵר הַלְמוּדִים לְמִבְצַע "חֹדֶשׁ שֶׁל אוֹר" וּבְכַךְ נַחֲזֵק אֶת הַתְּקַשְׁרוּתֵנוּ אֶל כְּבוֹד-קִדְשֵׁת אֲדוֹנֵנוּ מוֹרָנוּ וְרַבְּנוּ נָשִׂיא דוֹרָנוּ.

כַּמְתָּאִים לְעַמְדָנוּ ב'דוֹר הַשְּׁבִיעִי', חֲלַקְנוּ אֶת הַחֲמֵר הָרֵב עֲבוֹרְכֶם לְשִׁבְעָה שְׁעָרִים: שְׁעַר רֵאשׁוֹן – יוֹם יוֹם בְּמַחֲיַצַת הָרַבִּי, שְׁעַר שְׁנֵי – הוֹרָאוֹת הָרַבִּי, שְׁעַר שְׁלִישִׁי – סַפְרֵי הָרַבִּי, שְׁעַר רְבִיעִי – מַתּוֹרָתוֹ שֶׁל הָרַבִּי, שְׁעַר חֲמִישִׁי – הָרַבִּי בְּמַעֲגַל הַשָּׁנָה, שְׁעַר שִׁשִּׁי – תְּאָרִיכִים בַּחַיֵּי הָרַבִּי, שְׁעַר שְׁבִיעִי – מְסַבִּיב לְרַבִּי.

עַל לְקוּט הַחֲמֵר עֲמַל הַתְּמִים שְׁלוֹם-אֲבָרְהָם מְגִידֵמֶן, מְבוֹגְרֵי ה'חִידָר', וְתוֹדַתְנוּ נְתוּנָה לוֹ עַל כָּךְ.

מִכָּאן וְהִלָּאָה – הַחֲמֵר לְחִידוֹן. קְדִימָה, לְעֲבוּדָה!

בְּהַצְלָחָה

צְנוֹת הַחִידָר

שֵׁעַר רֵאשׁוֹן:

יוֹם יוֹם בְּמַחִיצַת הָרַבִּי

מֵעֵבֶר לְכָל הָאֲרוּעִים הַמְיַחֲדִים בְּמַהְלַךְ הַשָּׁנָה וּבְמַהְלַךְ הַשָּׁנִים, יִשָּׁנֵם הַחַיִּים ה'שׁוֹטְפִים' בְּמַחִיצַת הָרַבִּי. הִבָּה גִלְמַד עַל הַחַיִּים הַיּוֹמִיּוֹמִיִּים בְּמַחִיצַת הָרַבִּי וּנְגִלָה שֶׁהַחַיִּים הִלְלוּ אֵינָם 'שׁוֹטְפִים' כָּלֵל.

הַתּוֹעֵדוֹת - בְּכָל
'יוֹמָא דְפִגְרָא' וְשַׁבַּת-
מְבָרְכִים (וּבְשָׁנִים
הַמְאָחֵרוֹת יוֹתֵר אִף בְּכָל
שַׁבַּת) הַתּוֹעֵד הָרַבִּי.
בִּימֵי חוֹל הַהַתּוֹעֵדוֹת
הַחֲלָה בְּשָׁעָה 9:30
בְּעָרֵב, וְהָרַבִּי הַסְּבִיר

זֹאת בְּכַף שְׁאִינוֹ רוֹצֵה לְפַגֵּעַ בְּסִדְרֵי הַיְשִׁיבָה וְלִכְן מֵתַחִיל לְהַתּוֹעֵד רַק לְאַחַר הַסְּדָרִים. בְּשַׁבָּתוֹת הֵיךְ הָרַבִּי מֵתוֹעֵד בְּשָׁעָה 1:30 בְּצַהֲרָיִם.

בְּשַׁעַת הַנְּגוּנִים שְׁבִין הַשִּׁיחוֹת, נִהְגוּ הַחֲסִידִים לְהִנִּיף כּוֹסוֹת 'לְחַיִּים' וְהָרַבִּי הִנְהִן לְכָל אֶחָד וְאֶחָד בְּרֵאשׁוֹ הַקְּדוֹשׁ, וְכֹאשֵׁר הִנְהִן הָרַבִּי הֵיךְ הַחֲסִיד שׁוֹתֵה אֶת הַכּוֹס.

מֵעֵשָׂה בְּבַחֲוֹר שְׁהִנִּיף כּוֹסוֹ ל'לְחַיִּים' אִף הָרַבִּי לֹא הִנְהִן בְּרֵאשׁוֹ לְכוּוֹנוֹ. הַבַּחֲוֹר הַבַּחֲוִין כִּי הָרַבִּי מֵהִנְהִן לְאֲנָשִׁים שְׁסָבִיבוּ, אִף לוֹ מִשׁוּם-מָה הָרַבִּי אֵינוֹ מֵהִנְהִן. רַק לְאַחַר זְמַן-מָה הִנְהִן הָרַבִּי גַם לְכוּוֹנוֹ. הַבַּחֲוֹר הַתְּפִלָּא מְאוֹד, אִף לֹא לְזְמַן רַב; לְאַחַר הַהַתּוֹעֵדוֹת סִפְרָה לוֹ אִמּוֹ שְׁחִפְצָה מְאוֹד לְרֵאוֹת כִּי־צַד הָרַבִּי מִסְמֵן לוֹ לְשַׁתּוֹת אֶת ה'מִשְׁקָה' אִף לֹא הִצְלִיחָה לְהִגִּיעַ לְמִקּוֹם כּוֹ רֹאִים אֶת הָרַבִּי מֵעֶזְרַת הַנְּשִׁים, וְרַק לְאַחַר מֵאֲמִצִּים רַבִּים הִצְלִיחָה. וְהִנֵּה, מִיָּד כִּי־אֲשֶׁר הִבִּיטָה עָלָיו רָאָתָה כִּי הָרַבִּי מִסְמֵן לוֹ לְשַׁתּוֹת! הָרַבִּי הַמְתִּין שֶׁהָאֵם תִּרְאֶה כִּי־צַד מֵהִנְהִן הוּא לְבָנָה...

בְּהַתּוֹעֵדוֹת שֶׁל יוֹם הַשַּׁבָּת הֵיךְ הָרַבִּי מְדַבֵּר עַל מְגוֹן נוֹשְׂאִים. בְּשָׁנִים הַרֵאשׁוֹנוֹת לֹא הֵיךְ סִדֵּר קְבוּעַ לְדַבְּרוֹ שֶׁל הָרַבִּי בַּעַת הַהַתּוֹעֵדוֹת, הָרַבִּי הֵיךְ מְבָאֵר בָּהּ עֲנִינִים שׁוֹנִים, בְּדֶרֶךְ כָּלֵל מֵעֲנִינָא

דיומא – כמו ענין השיף לפרשת השבוע או להלכות החג, ובימי 'ארצייט' היה הרבי עורך 'הדרן' על אחת ממסכתות הש"ס (וכן בי"ט כסלו, בקשר עם חלקת הש"ס).

בשנים המאחרות קבלה ההתועדות השבתית צביון קבוע, כאשר הרבי דבר במהלך ההתועדות לפי סדר: ענין בפרוש רש"י על התורה, ענין בתורת הקבלה – באור בדברי אביו רבי לוי-יצחק, ענין ברמב"ם (מהשעור היומי במסלול ג' פרקים), ובשבתות הקניץ אף ענין בפרקי אבות (מהפרק השבועי). בשבתות בין-המצרים היה הרבי מבאר גם ענין ב'הלכות בית הבחירה'.

הסדר באמירת שיחות על פרוש רש"י היה כף: היו שנים בהם היה הרבי מפרסם מערב שבת 'מראה-מקום' – על איזה רש"י ידבר, ואלו בשנים המאחרות יותר הפסיק הרבי לפרסם זאת. היתה תקופה בה היה הרבי מקשה בקצרה על קטעים מסימים בפרוש רש"י ולא מתרץ אלא מסים "ותן לחכם ויחכם עוד". הרבי היה מניח לקהל לחפש בעצמו את התשובות ולפרסמן בקבצי 'הערות התמימים ואנ"ש'. בהתועדות הבאות היה הרבי מתיחס לתשובות שפרסמו, מסביר את היתרונות ואת החסרונות שבהן ומוסיף באור בעת הצורך.

שיחות רבות על פרוש רש"י נאמרו על-ידי הרבי והדפסו בספריו. שיחות אלו מהוות שם-דבר ורבים מכלל הצבור לומדים אותן עקב יחודיותן. בשיחות אלו אף התנה הרבי דרך מיחדת בלמוד פרוש רש"י וגלה כללים רבים שנקט רש"י בחבורו. כל הכללים שאמר הרבי בשיחותיו נלקטו ויצאו בספר 'כללי רש"י' אותו צוה הרבי לערוך.

שיחה – לעתים היה אומר הרבי שיחה על בימת התפללות לאחר תפלת ערבית (מלבד השיחות הרגילות, שנאמרו בהתועדות). היו גם זמנים קבועים בהם היה הרבי אומר שיחה כזו (כגון: בכל לילות חג הסוכות). אף היו זמנים בהם הדבר בא בהתראה קצרה ובהפתעה.

מאמר – בהתועדות היה הרבי נוהג לומר מאמרים; החלוק בין מאמר לשיחה: את המאמר אומר הרבי כשיעניו עצומות ובמנגינה מיחדת, הרבי כרף סביב ידו מטפחת בעת נגינת נגון ההכנה למאמר (בפיהם של חסידים היה שגור ההסבר לכך, משום שבאמירת המאמר מתעלה הרבי למקום גבוה מאוד ולכן צריך הוא לקשר את עצמו עם דבר גשמי). קדם המאמר נגנו

החסידים נגון מיחד ובשעת אמירת המאמר עמדו על רגליהם.

לכל מאמר יש 'דבור המתחיל' – פסוק או מאמר חז"ל בו פותח הרבי את המאמר ומקשה עליו מספר קשיות, ולעתים דבור-המתחיל של מאמר הוא: "להבין ענינו..." – דבר מסים הדורש באור. מאמר הוא 'דא"ח' – דברי אלקים חיים.

שיחה לעצמת זאת, היא דברי הרבי בעצמו, ללא כל נגון או הנהגה מיחדת אחרת, ללא דבור-

המתחיל וללא שאר הפרטים שצינו בנוגע לאמירת מאמר.

מאמר פעין שיחה – פרושו הוא: תכן של מאמר חסידות בצורה שבה נאמרת שיחה.

בכל זאת, ידעו החסידים להבדיל בינו לבין שיחה: הרש"ג (ר' שמריהו גוראריה) – גיסו של הרבי, היה נעמד – כפי שנוהגים החסידים בעת שמיעת מאמר – וזה היה הסימן לכל החסידים שכעת יגיד הרבי 'מאמר כעין שיחה'.

מאז 'פרשת הספרים' שהחלה בשנת תשמ"ה פסק הרבי לומר מאמרים, ואמר רק מאמרים כעין שיחות.

בכל זאת היו שני מאמרים רגילים שהרבי אמר לאחר הסתלקות הרבנית. האחד הוא דבור המתחיל 'מצה זו' בערב פסח תשמ"ט, והשני הוא 'אנכי הווי' אלקיך' לפני חג השבועות תשמ"ט. במאמר 'מצה זו' הרבי פנה מסטנדר התפללות לסטנדר השיחות והורה להתחיל את נגון ההכנה למאמר, כאשר הוא כורך את המטפחת סביב ידו הקדושה – לעיני כל הקהל, ולאחר מכן פתח באמירת המאמר כשידו תחת הסדור! במאמר 'אנכי הווי' אלקיך' פנה הרבי לסטנדר השיחות ומיד פתח באמירת המאמר, ללא הכנה כלשהי. שני מאמרים אלו היו הפתעה גדולה לחסידים.

כוס של ברכה – בכל מוצאי חג (ולעתים אף במוצאי-שבטות, בהם הרבי הבדיל) חלק הרבי 'כוס של ברכה' – יין מהכוס עליה הבדיל. מעמד זה היה מיחד מאוד ובו נגנו החסידים נגונים מרוממי-לב, לעתים היה הרבי פוסק מלחלק ומעודד את השירה בחזקה. סדר החלקה היה כפי: את

מעשה בבחור שיום הולדתו חל בחג השבועות ולכן התיחס אל חלקת 'כוס של ברכה' במוצאי החג כאל 'מתנת יום הולדת' אישית והיה מחכה לזה במשך כל השנה. פעם אחת, לא מהר אותו בחור לגשת ל'כוס של ברכה' אלא עמד מן הצד ולוה את המעמד בנגונים יחד עם עוד מן הבחורים. הוא חשב לעצמו שבאשר ילך התור ויקטן, יתיצב הוא ויקבל מידי הרבי 'כוס של ברכה', כבכל שנה. אף בלהט הנגונים לא הבחין כי החלוקה מסתיימת, ואחרוני הממתינים כבר עברו. הרבי נטל את הסדור והחל לומר ברכה אחרונה, והוא נותר ללא 'כוס של ברכה' ליום הולדתו... למחרת, כתב זאת לרבי. זמן קצר לאחר מכן נכנס המזכיר הרב בגימין קליין שיחיה ל'זאל' ובקש ממנו ליצאת לרגע החוצה, שם הביא לו 'כוס של ברכה' מהרבי...

החלוקה ערוך הרבי על בימת ההתועדויות. החסידים עברו בצורה מסודרת אל מול פני הרבי על מעין 'בימה' שבבנתה משלחנות בסמיכות לבימת ההתועדויות כשכוסות כבר מוכנות בידיהם. ויתר החסידים – שכבר קבלו או שטרם נכנסו לתור – עמדו ברחבי ה'זאל' ונגנו.

יחידות – 'יחידות' הוא זמן נעלה מאוד, זמן בו ה'יחידה שבנפש' (הדרגה הגבוהה ביותר מחמש המדרגות שבנשמה) של החסיד מתיחדת עם הרבי.

הרבי מספר בלוח 'היום יום' על חסיד שהתכונן שלש שנים (!) לקראת ה'יחידות', ולאחר מכן נשאר אצל הרבי שבע שנים נוספות כדי לישם אותה בפעל!

ביום ה'יחידות' צמים ומתכוננים בכבוד-ראש לקראתה, וקדם ה'יחידות' טובלים במקוה וחוגרים אבנט (גארטל).

חסידים החשיבו את יום ה'יחידות' שלהם כיום הולדת חסיד ו'התנהגו בו כיום-ההולדת ממש. לאחר הסתלקות הרבי הקודם, אמר הרבי פעמים רבות שההליכה ל'אהל' – ציונו של הרבי, היא ה'יחידות' בזמן שבו לא זוכים לראות את הרבי. הרבי אמר שב'יחידות' כזו מתקשרת ה'יחידה שבנפש' אף יותר מאשר ב'יחידות' רגילה.

יחידות כללית – משנת תשמ"א הפסיק הרבי לקבל אנשים ל'יחידות'. מאז החלו מעמדי 'יחידות כללית' – בו היה הרבי נושא שיחה קצרה לפני קבוצות קהל יעודיות, כמו אורחים שבאו לשהות במחיצת הרבי, חתנים וכלות, נערים ברי-מצוה, ועוד.

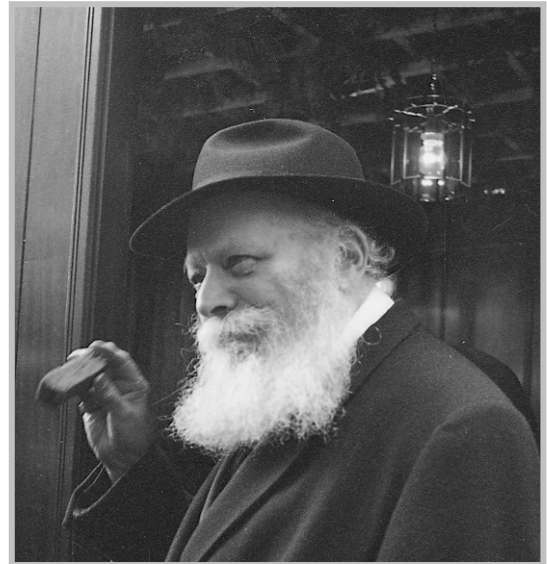
פעם כתב מישוהו לרבי כי הוא חפץ ב'יחידות פרטית' כמקדם. ענה לו הרבי שה'יחידות כללית' היא 'יחידות דעתה' (יחידות של עכשו).

הרבי אמר כי יש אף מעלה ב'יחידות' כזו על-גבי 'יחידות פרטית' משום שהיא מתקיימת במעמד אנשים רבים מישראל ו'ברב עם הדרת מלוך'.

ל'עקאח – בכל שנה חלק הרבי 'לעקאח' – עוגת דבש. בתחלה היתה החלקה רק בערב יום הכפורים, ובשנים מאחרות יותר גם בימים הסמוכים ובהושענא-רבה – מפני רבוי האנשים.

הרבי הסביר שהסבה לכך שמחלקים 'לעקאח' היא בכדי שאם נגזר על האדם לקבל בשנה זו מתנת בשר ודם, יצא ידי חובת גזרה זו בקבלה מועטת זו.

באחת השנים הסביר הרבי שאת ה'לעקאח' נותן הקדוש-ברוך-הוא בעצמו ואלו המחלק הוא מ'מצע המחבר'. הרבי יחס למעמד זה חשיבות רבה.

'לקויט' – בכל שבוע הגיה הרבי שיחה. השיחה מלקטת מכמה שיחות של הרבי (או כמה חלקים שונים של שיחה אחת). השיחה יצאה מדי שבוע בכל העולם ונלמדה בהתלהבות רבה. מתחת למלות השיחה הרגילות מופיעות ה'הערות'. חלק מההערות הן 'מראי מקומות' (– המקום ממנו נלקח הפסוק או המדרש אותו ציטט הרבי) וחלק מהם חדושים נוספים או הוספות למודיעות אחרות אותם כתב הרבי בעצמו.

מכתב – בכל יום היו מגיעים לרבי מאות מכתבים והרבי היה משיב על רבם. כמה שעות בכל יום היה מקדיש הרבי לכתיבת המכתבים. הרבי היה פותב במהירות רבה תוך כדי קריאת מכתב אחר!

הרבה מן המכתבים לא כתב הרבי בעצמו אלא מסר למזכיר את התכן, המזכיר כתב זאת, והרבי חתם. ישנם גם מכתבים בהם הרבי לא חתם אלא המזכיר חתם בשם הרבי, כמו למשל מכתבים שנכתבו בחול-המועד.

לפני שהחסיד היה קורא את מכתב התשובה היה טובל במקוה. ובעת קריאת המכתב חוגר אבנט. גם היום שולחים החסידים מכתבים לאהל הקדוש, הרבי התבטא לאחר הסתלקות הרבי הרי"צ ש'הרבי ימצא את הדרך לענות' לכותב המכתב.

ר' ניסן מינדל עליו-השלום – מזכירו של הרבי ומי שהיה ממנה על כתיבת המכתבים ועוד כמה מפעלים מרפזיים של הרבי – ספר, שפעם הציע לרבי, שהחתימה – אותה היה חותם בסוף כל מכתב ומכתב בידו הקדושה, תתבצע על-ידי חותמת גומי. אך הרבי לא הסכים לכך ואמר: הכותב משקיע את לבו במכתב ובתמורה הוא יקבל חותמת גומי?...!

מענה – במקרים רבים היה הרבי משיב בכתב-ידו על גבי מכתבו של השולח בעצמו. היו שנים בהן היה זה הסדר הרגיל בעניני מכתבים. לעתים היה הרבי מוחק מספר מלים ובכך היה עונה (לדגמה: אם מישוהו היה שואל את הרבי "האם לעשות כף וכף" היה הרבי מעביר קו על המלה "האם" והיתה 'נוצרת' תשובה – "לעשות כף וכף"). לעתים היה הרבי מוסיף מספר מלים על דברי הכותב ולעתים עונה תשובה שלמה. תשובות בכתב-יד נקראים 'מענות'.

מכתב פללי – מלבד המכתבים הרגילים היה הרבי מוציא לקראת כל חג או מועד חסידי 'מכתב פללי' ובו ברכה לקראת החג והסבר על מהותו של היום. המכתב היה מתפרסם בעתונות בכל העולם בכמה שפות.

מכתב פללי-פרטי – סוג נוסף של מכתבים קיים: "מכתב פללי-פרטי".

כל מי ששלח לרבי מכתב ובו הודעה על ארוע משמח במשפחתו, כגון: לדה או בר-מצוה, שלח לו הרבי מכתב ברכה אישי עם שמו. אף נסח הברכה בה ברך אותו הרבי היה קבוע בכל המכתבים הללו (כלומר: נסח קבוע לכל המכתבים על יום הולדת, נסח קבוע לכל המכתבים על בר-מצוה וכן הלאה).

פ"נ – בערב ראש-השנה וביומי דפגרא שולח החסיד לרבי פ"נ – פדיון נפש. בפ"נ הפותח במלים "אנא לעזר רחמים מרבים", מבקש החסיד מהרבי את המצטרף לו בגשמיות וברוחניות. הרבי היה מקדיש זמנים מיחדים בהם היה מקבל את הפ"נים, אחד מהזמנים הוא לאחר 'יחידויות פלליות'. גם היום כותבים החסידים בתאריכים מיחדים פ"נים ושולחים אותם לאהל הקדוש לאחר הכנסתם לאחד מספרי הרבי.

דמי מעמד – ביחד עם הבאת הפ"נ (וגם בנפרד) נתנו החסידים 'דמי מעמד'. דהיינו: כסף אשר על-ידי נתינתו משתתף החסיד עם עבודתו של הרבי (לפיכך גם נקרא שמו של פ"נ – פדיון הנפש על-ידי הכסף שנותנים עמו).

קדם הנשיאות דבר הרבי על חשיבות נתינת 'דמי מעמד' לרבי הרי"צ.

('דמי מעמד' קרואים גם בשם 'נפנה', משום שלחסידי ששהו ברוסיה לא היתה אפשרות לכתב את המלה 'מעמד', מחשש השלטון הקומוניסטי. לכן השתמשו בצפן "אות רודפת אות": במקום מ"ם – נו"ן, במקום עי"ן – פ"א, ובמקום דל"ת – ה"א).

אהל – הרבי נסע בכל ראש-חדש וט"ו בחדש בכדי להשתטח על ציון חותנו – הרבי הרי"צ. עם השנים נוספו זמנים בהם היה הרבי נוסע לאהל ולאחר תקופה החל הרבי

לנסע באפן קבוע בימי ראשון וחמישי. כאשר חלקת הדולרים – שהתקימה ביום ראשון – התארכה, החל הרבי לנסע ביום שני במקום בראשון.

ברבים ממכתביו, כתב הרבי: "אזכיר על הציין". ואכן, בכל פעם שנסע הרבי ל'אהל' הקדוש, שָׁהָה בו שעות אחדות והעיתר תפלה ותחנון על עם-ישראל. הרבי נסע ל'אהל' כשחבילות ובתוכן 'פ'נים' רבים בידו ואת כלם קרא והניח ב'אהל'. ב'אהל' ובנסיעה אמר הרבי 'מענה לשון'. כשנסע הרבי ל'אהל', הלך קדם לכן למקוה.

בימי נסיעה ל'אהל' לא אכל הרבי דבר עד שישב מה'אהל'. לעתים התארך הצום עד שעות הלילה המאחרות!

הרבי הלך ל'אהל' בנעלי בד.

פעם כתב ר' שניאור-זלמן דוכמן בקשה לברכה עבור זוג צעיר ממכריו, שהיה חשוף בנים. הרבי השיב: "אזכיר על הציין". ר' שניאור-זלמן לא הסתפק בכה, כתב שוב לרבי ובקשו שיבטיח לבני הזוג כי יזכו לפרי-בטן. שוב ענה הרבי: "אזכיר על הציין". חלפה כשנה, ויום אחד, כשעזב הרבי את ביתו, עמד ר' שניאור-זלמן בסמוך לבית. הרבי סמן לו להתקרב, ואמר לו: "האם שמעת שלבני הזוג, עבורם בקשת ברכה, נולד בן? נו, כנראה שיש משמעות ל'אזכיר על הציין'".

חלקת דולרים – בכל יום ראשון, לאחר תפלת שחרית, היה עומד הרבי ליד חדרו ב-770 ומחלק במשך שעות ארוכות דולרים לשליחות-מצוה לצדקה לאלפי אנשים, כשהוא מברכם ב"ברכה והצלחה". לחלקה זו הגיעו רבנים ואדמו"רים רבים כמו אישי צבור, ראשי ממשלות ושרים. הדבר החל ביי"א ניסן בשנת תשמ"ו.

בחלקה זו יכל היה כל אחד להפנות את רחשי-לבו לרבי והרבי היה מייעץ ומברך. ישנם ספורים

רבים על ישועות שפעל הרבי בעת החלקה.

לעתים היה הרבי מחלק דולרים ב'זאל הגדול' לאחר תפלת מעריב או לאחר שיחות ו'יחידויות כלליות'. בחלקה מסוג כזה לא שוחחו עם הרבי אלא רק עברו בזריזות וקבלו דולר.

עוד קדם לכן היה הרבי מחלק דולרים ל'טנקיסטים', במהלך ההתועצות.

צדקה – בעת כניסתו ויציאתו את '770' חלק הרבי לילדים ולילדות מטבעות לצדקה. הרבה מן הילדים היו מכינים מראש מטבע אותו היו מכניסים לצדקה ואלו את המטבע שנתן להם הרבי היו שומרים.

קונטרסים – מפעם לפעם חלק הרבי קונטרס ובו מאמר מגה חדש. לעתים היה הקונטרס מכיל מאמר של אחד מנשיאי חב"ד הקודמים. לחלק מן הקונטרסים צרף דולר ורבים מהם חלקו בעטיפת גילון. החל משנת תשמ"ח, חלקת הקונטרסים החלה להיות לעתים קרובות ממש. הרבי היה מערב בכל פרט ופרט בהדפסת הקונטרס, עד לצבע העטיפה של הקונטרס שגם אותו בחר הרבי.

סדור 'תורה אור' – הרבי התפלל מתוך סדור 'תורה אור' שקבל מהרבי הרי"צ. הרבי אף הלך כשהסדור בידו בכל יציאה לקהל והקפיד לומר כל ברכה ותפלה מתוך הסדור. גם בתזרת הש"ץ הביט הרבי בסדור.

בתוך סדורו של הרבי היו מספר קונטרסים ודפים, ושתי גומיות היו פרוכות על פריכתו מאחור. לאחר חלקה של קונטרס, היה הרבי מכניס שני קונטרסים אל תוך סדורו, וכך היה גם בחלקת הדולרים.

הרבי היה מוסר לחתנים ביום חתנתם את הסדור בכדי שיתפללו בו.

שַׁעַר שְׁנִי:

הוֹרְאוֹת הַרְבִּי

מספר רב של הוראות הטיל עלינו הרבי, הוראות מסוגים שונים. להוראות של הרבי יש חביבות מיוחדת אצל החסידים. הבה נלמד על כמה מן ההוראות אשר נתן לנו הרבי.

חת"ת – את תקנת ה'חת"ת' יסד הרבי הרי"צ, אף הרבי פתח אותה. בחלק עצום ממכתביו כותב הרבי "בטח שומר על שלשת השעורים השונים לכל נפש", בכל הזדמנות הורה ויעץ הרבי לשמר על שלשת השעורים. הרבי אמר שללומדי השעורים נמשכת הצלחה רבה. "השעורים השונים לכל נפש" קרא הרבי לשעורים אלו. גם לילדים שעורים אלו מתאימים ואף מסייעים. על ידי למוד השעורים מתקשרים לרבי, והרבי אינו נשאר 'בעל חוב', ומשפיע שפע ברכה והצלחה.

מעשה בבחור שכתב לרבי בקשה ש'ישחרר אותו' מחלק מהשעורים. הרבי כתב לו שהוא תמה מאוד על בקשתו, כי שמירת השעורים היא לטובת אומנם בלבד ואם 'ישתחרר' מאמירת השעורים 'ישתחרר' גם מהתוצאות הטובות שבאות מכך.

רמב"ם – בשנת תשד"מ תקן הרבי שיעור למוד יומי בספר 'היד החזקה' לרמב"ם, בשני מסלולים: שלשה פרקים ליום ופרק אחד ליום. לנשים וילדים תקן הרבי שיעור בספר המצוות לרמב"ם. השעור במצוה היומית נקבע לפי הנושאים המדברים במסלול של שלשת הפרקים. הרבי הסביר שיש שתי מצלות עקריות בהשתתפות בלמוד זה:

(א) למוד זה מאחד את כל עם ישראל.

(ב) מי שמשתתף בלמוד זה מסים בכל שנה את כל התורה כלה. משום שספר הרמב"ם הוא (כדברי הרמב"ם) "מקבץ לכל התורה שבעל-פה" – כל התורה שבעל-פה מקבצת בו.

למוד עניני גאולה – הרבי דרש שילמדו 'עניני גאולה ומשיח'. הרבי קרא ללמוד זה 'הדרך הישרה הקלה והמהירה' להבאת משיח.

הרבי הסביר שכמו שנאמר "כל העוסק בתורת עולה כאלו הקריב עולה" – כך הוא גם בעניני הגאולה, שכאשר לומדים אותם נכנסים לאירת הגאולה עד כדי ש'נושמים את אויר הגאולה'.

הרבי אמר שיש להתמקד גם ב'לקויטי' שיחות ומאמרים של נשיא דורנו בענין הגאולה.

הרבי אמר שטוב יותר שהלמוד יהיה ברבים – עשרה מישראל.

בכל ישיבות ורפוזי חב"ד החלו מאז בשעורים ו'סדרים' רבים בעניני הגאולה.

משנת תש"נ החל הרבי לדבר על נושא זה יותר מאשר בזמנים קודמים. בשנים תנש"א ותשנ"ב קבל הדבר תנופה גדולה יותר, כאשר הרבי דבר רבות על ענין הגאולה ועורר את החסידים לפעל בענין זה.

למוד הלכות בית הבחירה – הרבי צוה ללמד בימי 'בין המצרים' את 'הלכות בית הבחירה' ברמב"ם, ואף אמר שיחות רבות על הלכות אלו.

"עשה לה רב" – הרבי בקש שכל אחד יקים את הוראת המשנה בפרקי אבות: "עשה לה רב" ויפנה למשפיע אשר ידריך אותו בלמוד ואתו גם יתיעץ בכל שאר עניני עבודת ה' שלו. הרבי אף אמר כי הוא ישאל במקתבים האם בחרו כבר רב, עוד לפני שיענה על השאלות עליהן נשאל!

רגע של שתיקה – הרבי פעל שבכל בתי-הספר באמריקה יהיה בכל בקר רגע של שתיקה בו יתבוננו התלמידים בגדלותו של הבורא ויודו לו. הרבי אמר כי בכל מקום בארצות-הברית מזכירים שם-שמים: בבית המחקקים של ארצות-הברית פותחים כל ישיבה בתפלה לרבון העולמים, על הדולרים בארצות-הברית הדפסו משפטי אמונה בבורא – ורק בבית-הספר – בו מעצבים את דמותו של הילד – לא מלמדים על בורא העולם. הרבי אמר שיש לעשות כן גם בבתי-הספר הדתיים. הרבי נתן כמה טעמים לכך שזהו דוקא רגע של שתיקה ולא רגע של דבור.

צבאות השם – בשנת תשמ"א הקים הרבי את ארגון 'צבאות השם'. בארגון חברים כל ילדי ישראל והם חילים בצבא זה. השם 'צבאות השם' לקוח מהפסוק בחמש שמות: "בעצם היום הזה יצאו צבאות ה' מארץ מצרים".

מטרתו של הצבא הוא להלחם ביצר הרע ולהביא לעולם את הגאולה. הרבי נתן יחס מיחד לחילי צבאות-השם, ובשמחת-תורה היה עורך 'הקפה' מיחדת עם החילים.

הרבי הסביר שהסבה שבחר שהארגון יהיה במתכנת צבאית היא הן משום שנושא זה קרוב ללבם של הילדים והן משום שבצבא עושים כל דבר בקבלת על' וכן צריך להיות גם בעבודת ה'.

ספר תורה של ילדי ישראל – חידשים ספורים לאחר הקמת ארגון 'צבאות השם' – בי"א ניסן תשמ"א – הביע הרבי את הצורך לאחד את ילדי ישראל בפעולה הקשורה לתורת ה'. בהתאם לכך הציב ובקש הרבי לכתב ספר-תורה מיחד שיאחד את כל ילדי ישראל על-ידי כף שלכל ילד תהיה אות אותה ירכש בספר.

בימים הבאים פרט הרבי את המבצע לפרטיו והחסידיים החלו במבצע בעל הקף רחב שכלל

מעבר מבית לבית בכל רחבי ארץ-הקודש בכדי לרשם ילדים לספר התורה. לעתים שאל הרבי ילדים וילדות האם כבר יש להם אות בספר התורה.

חדר 'צבאות השם' – הרבי דרש שכל חדר של ילדי ישראל יהיה 'חדר צבאות השם' בו תהיה קפת צדקה, סדור, חמש, תהלים ותניא.

שנים-עשר הפסוקים – הרבי בחר שנים-עשר פסוקים ומאמרי רבותינו זכרונם-לברכה מיחדים וצוה שכל ילד יהודי ישגן וידע פסוקים אלו בעל-פה. בכל מעמד וכנוס ילדים בהשתתפות הרבי היו הפסוקים נאמרים ואף הרבי בעצמו חזר עליהם בלחש יחד עם הילדים.

ספר תורה הפללי – הרבי צוה שבנוסף לספר התורה של ילדי ישראל יפתב גם ספר-תורה שיאחד את כלל עם-ישראל.

צדקה – מצות הצדקה היא אחת המצוות שהרבי גרם למאות אלפי יהודים לקיים אותה, על-ידי חלוקת הדולרים המפרסמת בה היה הרבי מחלק שטרות לצדקה. בנוסף לכך הרבי הורה שכל מנהל מוסד יחלק לתלמידיו בערב-שבת מטבע לצדקה. פעמים רבות אמר הרבי כי מצות הצדקה היא סגולה לזרוז הגאולה.

הפצת המעינות – הפצת המעינות היא הפצת תורת החסידות.

ידוע הספור על הבעל-שם-טוב שעלה להיכלו של המשיח ושאל אותו: "אימתי קאתי מר?" (מתי יבוא אדוני ויגאל את עם-ישראל?) ענה לו המשיח: "לכשיפוצו מעינותיך חוצה".

הרבי עורר ועודד להפיץ את המעינות לכל מקום ומקום.

הרבי אמר שהמעינות צריכות להיות מופצות עד לשיא ה"חוצה". הרבי הורה לרב יוסף וינברג למסר שעור בספר התניא ברדיו בכל מוצאי-שבת, הרב וינברג היה מוסר לרבי במהלך השבוע שקדם לשעור דפים עליהם נכתב השעור שהכין, והרבי היה עובר עליהם ומוסיף הערות ובהם חדושים בתניא. לימים הוציא הרב וינברג שעורים אלו בסדרה המפרסמת 'שעורים בספר התניא' ובזכות שעורים אלו יש בידינו שפע של הערות ובאורים מהרבי על ספר התניא.

הדפסת תניא – הרבי צוה שבכל מקום ומקום בעולם ידפסו ספרי תניא. הרבי הסביר שזהו הפרוש ב"פוצו מעינותיך חוצה" לכל מקום ומקום עד לשיא ה"חוצה", "ואז" – אמר הרבי – "אתי מר". הרבי הוסיף שעל-ידי הדפסת התניא מבררים את הניצוצות שנפלו באותם מקומות.

ואכן, באלפי נקודות בעולם כבר הדפיסו החסידים ספרי תניא, וגם ב'חידר' אהלי-מנחם הדפס ספר התניא.

ציור פניו – הרבי דבר כמה וכמה פעמים אודות "ציור פני הרב" – לדמיון במחשבה את פניו של הרבי.

הרבי דבר על-כף שלא מספיק לקים את ההוראות מפני הלמוד בשיחות, אלא צריך גם לצייר את פני הרב ולהרגיש כאלו הרבי עצמו אומר לו זאת היום ממש.

הרבי צוה פעמים רבות על אלה שהיו ב'חידות' לצייר את פני הרבי מאותו זמן.

הרבי אמר שאף אלה שלא היו ב'חידות' יצירו את פני הרבי באמצעות תמונה וכדומה, וזה יכול להגיע לכדי מצב בו ירגיש המסתכל בתמונה כאלו הוא עומד בפני הרבי.

פעמים רבות יעץ הרבי, במענה לכל מיני בעיות, להסתכל בתמונת נשיא הדור.

"מי שמסתכל בתמונתו של הרבי ומצייר את פניו", אמר הרבי, "הרבי מסתכל גם הוא באותו רגע עליו".

שמירת הסדרים – הרבי דרש פעמים רבות מה'תמימים' שישמרו את הזמנים – שידיקו בזמן ההגעה ל'סדר' אותו קבעה ההנהלה וילמדו בו בשקידה והתמדה.

שמירת הסדרים בשיבות חב"ד שונה לחלוטין מן הישיבות האחרות, שכן בשיבות האחרות לא עוסקים בקבלת על' וזמני הסדרים הנהגו רק למען הסדר הטוב, ואלו בתב"ד עוסקים בקבלת על' וזמני הסדרים הם 'הגבלה עצמית'. הרבי החשיב מאוד את שמירת הסדרים. היו כמה דברים שקבלו רק שומרי הסדרים ומהם דמי-חנפה. הרבי היה מבקש מהנהלת הישיבה את רשימת שמות הבחורים ששמרו סדרים ולהם בלבד מחלק את דמי החנפה.

הערות התמימים ואנ"ש – הרבי בקש שבכל ישיבות תומכי-תמימים ידפסו קבצי 'הערות התמימים ואנ"ש'.

הרבי בקש שהבחורים ירשמו אף הערות ובהם תמיהות על דברים שלא הבינו בשיחותיו. הרבי התיחס פעמים רבות ל'הערות' כאלה (ראה עוד בנושא בשער "יום עם הרבי" בערך "התועדות").

הקהלת קהלות – הרבי בקש פעמים רבות שכל אחד ואחד יקהיל קהלות' ויחזר בפניהם דברי תורה והתעוררות.

הרבי אמר שכבר בימי משה נעשתה על-ידו הקהלה כפי שכתוב "ויקהל משה" וכל אחד שעושה זאת, זה על-ידי ה"ניצוץ משה רבנו" שבקרבו.

הקהל – בשנות 'הקהל' בקש הרבי שיקימו את מצות הקהל על-ידי שכל אחד ואחד יקהיל את מעגל האנשים שהוא מכיר ויעורר אותם "ליראה את ה'". הרבי אמר שאין זה "זכר" להקהל

אֵלָא קִיּוּם הַדְּבָר בְּעֶצְמוֹ. פֻּעַם אָף אָמַר הַרְבֵּי שֶׁ'הַקְהָל' הוּא דְבַר שְׂאִי-אֶפְשֶׁר לְחַקוֹתוֹ, שְׁכֵן בְּרַגְעַ בּוֹ מַחְקִים אוֹתוֹ כְּבָר עוֹשִׂים הַקְהָל!

חֲלֻקַת הַש"ס – הַרְבֵּי חֲדָשׁ אֶת הוֹרָאתָ רַבְּנוּ הַזְקֵן לְעֶרְךָ 'חֲלֻקַת הַש"ס' בְּכָל שָׁנָה. בְּכָל שָׁנָה בִּי"ט כִּסְלוֹ, בַּעַת הַהִתְעוֹצְדוֹת עִם הַרְבֵּי, נִעְרַף סִיּוּם הַש"ס וְחֲלֻקַתוֹ מִחֲדָשׁ. הָיוּ פְּעָמִים בְּהֵן הַרְבֵּי אָף נִשָּׂא 'הַדְרֵן'. הַרְבֵּי צִוָּה עַל הַגָּבָאִים לְחַלֵּק פְּתָקִים לְקַהֵל הַחֲסִידִים בָּהֶם יִרְשֵׁם כָּל אֶחָד אִיזוּ מִסְכַּת לֹקַח עַל עֶצְמוֹ, וְגַם הַרְבֵּי בְּעֶצְמוֹ לֹקַח פְּתָק (בְּדֶרֶךְ-כָּלָל לֹקַח הַרְבֵּי אֶת מִסְכַּת סְנֵה־דְרִין).

הַרְבֵּי הַזְכִּיר אֶת הוֹרָאתָ אֲדָמוֹר הַזְקֵן שְׁכָל הַמְשַׁתְּמָפִים ב'חֲלֻקַת הַש"ס' יֹאמְרוּ בְּכָל שַׁבַּת אֶת פֶּרֶק קִי"ט בַּתְּהִלִּים.

שְׁלִיחוֹת – הַרְבֵּי שָׁלַח לְכָל הָעוֹלָם 'שְׁלִחוֹת' בְּכַדֵּי שְׁיִפְתָּחוּ בְּתִי-חַב"ד לְהַפְצַת הַיְהוּדוֹת. הַרְבֵּי עוֹדֵד אֶת הַשְּׁלִחוֹתִים וְכַבֵּדָם בְּמְאוֹד. הַרְבֵּי אָמַר שֶׁהַשְּׁלִיחַ הוּא "כְּמוֹתוֹ מִמֶּשׁ" שֶׁל מְשַׁלְחוֹ וַיֵּשׁ לוֹ כּוֹחוֹת מִיַּחֲדִים לְעִבּוֹדַת הַשְּׁלִיחוֹת.

בְּטוֹיִים רַבִּים אָמַר הַרְבֵּי בְּנוֹגַע לְחֻשְׁבּוֹת שֶׁל הַיְצִיאָה לְשְׁלִיחוֹת.

מַעֲשֵׂה בְּשְׁלִיחַ שְׁכַתָּב לְרַבֵּי, כִּי הַמַּעֲמָסָה כְּבִדָּה מְדִי וְהוּא מְרַגֵּשׁ שְׁאִין לוֹ אֶת הַכּוֹחוֹת לְמִלְא אֶת הַשְּׁלִיחוֹת, וְהוּא מְבַקֵּשׁ מִהַרְבֵּי לְפָטֵר אוֹתוֹ מִמְּנָה.

הַשֵּׁיב לוֹ הַרְבֵּי: "אֲנִי חֲשַׁבְתִּי שֶׁתְּכַתֵּב אֶת הַהֶפֶךְ – הוֹאִיל וְעָלִי לְמִלְא אֶת הַשְּׁלִיחוֹת, וְאִין לִי כּוֹחַ לָזֶה, אֲנִי מְבַקֵּשׁ בְּרַכָּה שִׁיְהִיָּה לִי כּוֹחַ לְמִלְא אֶת הַשְּׁלִיחוֹת הַמְטַלַּת עָלַי".

סְדָרִים צְבוּרִיִּים – בְּשָׁנַת תַּש"מ'וֹ הִגִּיעוּ הַרְבֵּנִים הָרֵאשִׁיִּים לְיִשְׂרָאֵל, הַרְבֵּי מְרַדְכֵי אֵלֵיהֶוּ וְהַרְבֵּי אֲבָרְהָם שְׁפִירָא, לְבַקּוֹר אֶצֶל הַרְבֵּי. הַרְבֵּי אָמַר לָהֶם שֶׁמְחֻבָּתָם לְדָאָג שְׁכָל "אֲרַבְעַת הַבְּנִים" הַמְזוֹכָרִים בַּהֲגָדָה יִסְבוּ יַחַד לְיַד שְׁלַחַן הַסְדֵּר, וְזֶה יַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי כָּף שְׁכָל רַב עִיר יִאֲרָגֵן סְדֵר מְרֻזֵי בְּעִירוֹ לְכָל אֲנָשֵׁי הָעִיר, וְאֵז לֹא יִתְבַּיְשׁוּ הָאֲנָשִׁים לְבוֹא מִשׁוּם שְׂוָה יְהִיָּה סְדֵר שְׁלֹא מִיַּעַד רַק לְאֵלָה שְׁאִין לָהֶם הֵיכָן לְעִשׂוֹת זֹאת.

בְּשָׁנַת תַּש"מ"ט קָבַל הַדְּבָר תְּנוּפָה עוֹלָמִית וְהַשְּׁלִחוֹתִים בְּכָל מְקוֹם הַחֲלוֹ לְאֲרָגֵן סְדָרִים מְרֻזֵיִם בְּכָל מְקוֹם וּמְקוֹם.

מְבַצֵּעַ מִצְוָה – הַרְבֵּי הוֹרָה שֶׁלְקָרְאתָ חַג-הַפֶּסַח יַחֲלַק כָּל אֶחָד לְמִקְרָבּוֹ מִצְוֹת שְׁמוֹרוֹת.

תְּהִלּוֹכוֹת ל"ג בְּעֶמֶר – בְּשָׁנַת תַּש"מ יָצָא הַרְבֵּי בְּקִרְיָאָה שְׁכָל יְלָדֵי יִשְׂרָאֵל יִשְׁתַּתְּפוּ בַּתְּהִלּוֹכוֹת ל"ג בְּעֶמֶר מְרֻזֵיִת הַרְבֵּי הוֹרָה בְּמִפְרָשׁ לְדָאָג שְׁלֹא יְהִיָּה אָף יְלָד יְהוּדִי שְׁלֹא יִשְׁתַּתְּףָ בַּתְּהִלּוֹכָה. הַרְבֵּי אָמַר שֶׁהַתְּהִלּוֹכָה תְּהִיָּה בְּסִימָן "יַחַד כָּל יְלָדֵי יִשְׂרָאֵל". (רֵאָה בְּשַׁעַר 'מִסְבִּיב לְרַבֵּי', עֶרְךָ 'פֶּאֶרְאָד', כִּי אֶצֶל הַרְבֵּי הַתְּקִימוֹ מַעֲמָדִים בְּל"ג בְּעֶמֶר גַּם בְּשָׁנִים שְׁלִפְנֵי כֵּן).

שמיעת עשרת הדברות – הרבי הורה שפּלם יבואו לשמע את עשרת הדברות מכיון שבכל שנה ושנה ישנו זמן מיחד בו הקדוש-ברוך-הוא בעצמו מתגלה אלינו ממש כמו במתן-תורה, והזמן הזה הוא בקריאת עשרת הדברות. למעמד פה חשוב רצה הרבי שאף ילדים קטנים יגיעו ואפלו מינוקות.

מבצע חנפה – במשך כל השנים קרא הרבי להחדרת מסר החג בקרב האכלוסיה בימי החנפה. ואכן, משנה לשנה גברה הפעילות בימי החנפה. הרבי שם דגש על קיום המבצע בקרב אנשי הצבא ובקרב אלמנות ויתומי המלחמות.

מבצע פורים – הרבי קרא להשתדל לזכות מספר גדול ככל האפשר של יהודים בקיום מצוות החג ולהסביר על חשיבותם. במשך השנים גלה הרבי חביבות מיחדת למבצע זה ואף השתתף בחלק מן ההוצאות.

בשנת תשל"א הורה הרבי לנהל מבצע פורים בהקף נרחב בין חילי צה"ל. באותה שנה פתח הרבי את התועדות פורים בידיעה שהתקבלה שהמבצע הסתכם בהצלחה.

מבצעים – החל משנת תשכ"ז הרבי יסד את עשרת מבצעי הקדש להפצת היהדות לכלל ישראל. החסידים יצאו למבצעים אלו בחיות רבה ואלפי אנשים התודעו ליהדות בזכותם.

מבצע תפלין – בשבת פרשת במדבר תשכ"ז, יומים לפני פתיחת מלחמת 'ששת הימים', התייחס הרבי למצב בארץ-הקדש – שהיה מאוד מתוח – ואמר שצריך לדאג שכמה שיותר יהודים יניחו תפלין. הרבי הסביר שזה על-פי דברי הגמרא 'כל המניח תפלין מאריך ימים' וממילא – אמר הרבי – כל אלה שיניחו תפלין מבטח להם שיאריכו ימים.

עוד הסביר הרבי כי זה על-פי דברי הגמרא שמביאה את הפסוק 'וראו כל עמי הארץ כי שם ה'

נקרא עליה ויראו ממך' ומפרשת: 'אלו תפלין שבראש' (שהנחת התפלין של ראש גורמת שהגויים יפחדו). הרבי הסביר שאין הפרוש שרק כאשר היהודי עם תפלין ייראו ממנו הגויים. אלא גם במשך הזמן שלאחר הנחת התפלין ייראו ממנו, משום שברגע שהניח תפלין – אפלו אם זה היה רק פעם אחת – נקרא עליו שם ה' באפן תמידי.

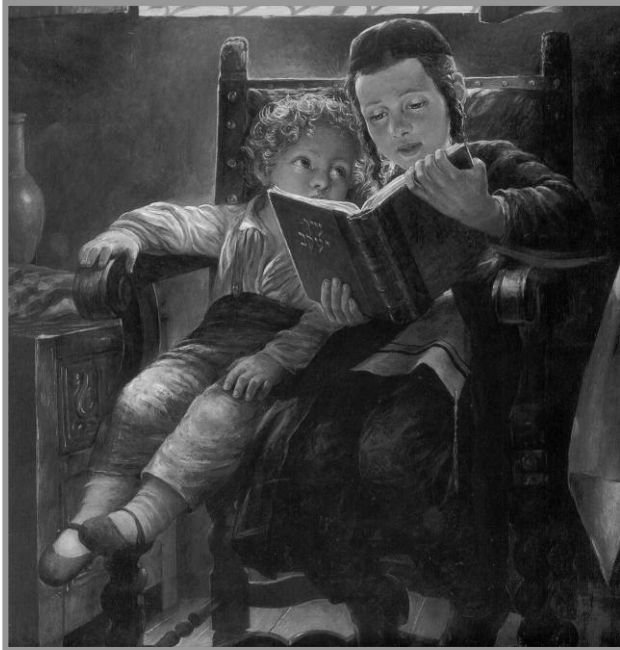
הרבי אמר שכל החילים יעשו כן ואז 'יחסכו' את המלחמה משום שהגויים יבהלו מלכתחלה. החסידים יצאו למבצע תפלין בכל רחבי הארץ ועשרות אלפי יהודים הניחו תפלין במשך ששת ימי המלחמה, מה שהביא לנצחון גדול.

לאחר המלחמה אמר הרבי שיש להמשיך ביתר שאת עם המבצע ונתן לכך כמה טעמים.

הרבי הסביר שעל-ידי הנחת התפלין יוצא האדם מגדר 'קרקפתא דלא מנח תפלין' (בטוי שפרושו הוא: ראש שלא היו עליו תפלין, ומובא בגמרא כדי להגדיר מי הם פושעי ישראל בגופם), ומההשלכות החמורות שיש לאי הנחת תפלין לפחות פעם אחת (החשבתם ל'פושעי ישראל'). הרבי אמר גם שעל-ידי הנחת תפלין חד-פעמית מתעורר היהודי – בסופו של דבר – לשוב לאביו שבשמים.

זו היתה ירית הפתיחה למבצעי הקדש ומעצמת הפצת היהדות העצומה שפתח הרבי.

מבצע תורה – מבצע תורה הכרוז על-ידי הרבי בשנת תשל"ד, שבע שנים לאחר המבצע הקודם – מבצע תפלין. ביחד אתו הכריזו עוד כמה 'מבצעים'.

במסגרת מבצע זה החלה התעמולה הגדולה להקדיש השתדלות מיחדת להוספה בלמוד התורה הקדושה בכל רגע פנוי, נוסף על החיוב שיישנו לכל יהודי על-פי ההלכה ללמד שעור אחד בבקר ושעור אחד בערב.

מבצע מזוזה – אחד מן המבצעים שהכריזו ביחד עם מבצע תורה הוא 'מבצע מזוזה'. במסגרת המבצע החלה תעמולה

שבכל פתח בית יהודי תהיה מזוזה. על-פי דברי הפסוק "ה' ישמר צאתך ובוואך מעתה ועד עולם". הרבי אמר שאסונות רבים היו נמנעים אם המבצע היה מתחיל עשרים שנה קודם לכן.

מבצע צדקה – עוד מבצע בסדרת המבצעים של שנת תשל"ד הוא 'מבצע צדקה'. מטרת המבצע היא לפרסם את מצות הצדקה על-ידי קפות צדקה וכדומה. הרבי הסביר שמצות הצדקה היא כלי להמשכת ברכה מידו של הקדוש-ברוך-הוא, שכן גם מה שהקדוש-ברוך-הוא נותן לנו הוא צדקה.

מבצע בית מלא ספרים "יבנה ויחכמיה" – בהמשך שנת תשל"ד, בה דבר הרבי על "מבצע תורה", הרחיב הרבי את המבצע על-ידי פתיחתו של מבצע נוסף – "מבצע בית מלא ספרים" – יבנה ויחכמיה" שענינו הוא שבכל בית יהודי יהיו ספרי-קדש רבים בנוסף לספרים שכבר ישנם.

שאר המבצעים מתוך 'עשרת המבצעים' שהכריז עליהם הרבי הם: מבצע נש"ק (=נרות שבת-קדש), מבצע פשרות, מבצע טהרת המשפחה, מבצע אהבת-ישראל, מבצע 'אות בספר תורה', מבצע חנוך.

ביחד עם ההוראות הרבות לחסידים בענייני חזוק הדת, נלחם הרבי בעצמו 'מלחמות השם' והורה לחסידים לפעל ולהלחם גם בעניינים אלו. לפנינו מ'מלחמותיו' של הרבי לחזוק היהדות:

שמירת שבת – בשנים הראשונות לנשיאותו עורר הרבי רבות על דבר האסור להפליג באניות ישראליות בשבת. רבים טענו והתירו זאת והרבי עורר שלא לנסע באניות אלו, תוך שהוא מסתיע בידיעותיו בהנדסת אניות אותה למד בצעירותו. הרבי גם הציע מסלולי נסיעה שבהם לא יהיה צורך בחלול שבת.

מיהו יהודי – אחת מ'מלחמותיו' המרכזיות והמפרסמות של הרבי היא 'מיהו יהודי': ב'כנסת' העלתה הצעת-חק שכל מי שנתגיר ירשם כיהודי, אף אם לא נתגיר כהלכה. הצעה זו אשרה והיתה למכשול גדול, שכן גויים רבים שעברו תהליך גיור מוזרז שלא על-פי ההלכה – נרשמו כיהודים. נושא זה כאב לרבי מאוד והוא פעל לשנוי החק במישורים רבים. בכל הזדמנות ששוחח הרבי עם פוליטיקאי או עתונאי העלה הרבי את הנושא.

שלמות הארץ – 'מלחמה' מרכזית מאוד, עליה עמד הרבי בתקף היא 'שלמות הארץ'. הרבי דבר בתקף על הרעיון האילי להעניק שטחים לשונאנו הערבים, שעלה בעקבות מלחמת 'ששת הימים'. הרבי אמר כי הדבר לעולם לא יביא לשלום ונזקים רבים יגרמו בעקבותיו.

שֵׁעַר שְׁלִישִׁי:

תּוֹרַתוֹ שֶׁל הַרְבֵּי

תּוֹרַתוֹ שֶׁל הַרְבֵּי אֲרָכָה, רַחֲבָה וְעִמְקָה מִנִּי יָם, וְהִיא פְּרוּשָׁה עַל פְּנֵי סִפְרִים רַבִּים מְסוּגִים שׁוֹנִים. הִבָּה נִלְמַד מֵעַט עַל הַסּוּגִים הַשׁוֹנִים שֶׁל סִפְרֵי הַרְבֵּי.

הַיּוֹם יוֹם – 'הַיּוֹם יוֹם' הוּא הַסֵּפֶר הָרִאשׁוֹן שֶׁל הַרְבֵּי. הַרְבֵּי חִבֵּר אוֹתוֹ כְּמָה שָׁנִים קֹדֶם הַנְּשִׂאוֹת – בְּשָׁנַת ת"ש"ג. הַסֵּפֶר יֵצֵא בְּמַתְכַנֵּת שֶׁל 'לוֹחַ כִּיס' וַיֵּשׁ בוֹ פְּתֻגָּמִים הוֹרְאוֹת וְהַדְּרָכוֹת. בְּמִבְט רִאשׁוֹנֵי זֶה נִרְאָה סֵפֶר פְּשוּט עִם מְסַפֵּר פְּתֻגָּמִים. אִךְ אִם מִתְבּוֹנְנִים בְּעִמְק יוֹתֵר, מִגְלִים יְצִירַת-פֶּאָר גְּאוּנִית. כְּשֶׁקִּבַּל אֶחָד הַרְבֵּי, ר' יִשְׂרָאֵל-אֲרִיֶּה-לֵיב – הִזְדוּעַ בְּגִאוּנוֹתוֹ הַרְבֵּה – אֶת הַסֵּפֶר, הִיָּה מְרַגֵּשׁ מְאוֹד וְהִתְבַּטָּא: "חֲבַל שֶׁהָעוֹלָם אֵינוֹ יוֹדֵעַ מָה טְמוּן בְּסֵפֶר הַזֶּה". עוֹד הִתְבַּטָּא בְּהוֹדְמָנוֹת אַחֲרָת: "תְּמִיד יִדְעָתִי שֶׁלְּאַחֵי יֵשׁ רֹאשׁ טוֹב, אֲבָל עַד כְּדֵי כִּי?".

בְּמִבְט מְעִמִּיק, נִתֵּן אֲכֵן לְגִלוֹת חֵלֶק מִגִּאוּנוֹתוֹ הַעֲצוּמָה שֶׁל הַרְבֵּי בְּעִרְכַּת סֵפֶר זֶה, מֵאַחַר וּפְתֻגָּמוֹ מִתְאִימִים בְּמִיחָד וּבְאַרְח-פְּלֵא לַיּוֹם אֲלֵיו שִׁיכּוֹ, לְשַׁעוּרֵי הַחַת"ת שֶׁל אוֹתוֹ יוֹם, וְאַף לְשַׁעוּרֵי הַרְמַב"ם שֶׁטָּרַם הָיוּ אֹז!.. הַרְבֵּי הֲרִי"צ הִתְבַּטָּא פְּעַם: "'הַיּוֹם יוֹם' – כָּל יוֹם הוּא יוֹם".

הַגְּדָה שֶׁל פֶּסַח – "הַגְּדָה שֶׁל פֶּסַח עִם לְקוּטֵי טְעָמִים וּמְנַהֲגִים". בְּשֵׁם סֵתְמֵי זֶה מְכַנֶּה הַרְבֵּי אֶת הַחֲבוּר הַמִּיחָד שֶׁלוֹ – "הַגְּדָה שֶׁל פֶּסַח". הַחֲבוּר יֵצֵא בְּשָׁנַת ת"ש"ו – חֲמֵשׁ שָׁנִים לְפָנָי קִבַּלְתִּי הַנְּשִׂאוֹת. בְּהַגְּדָה מְצִינִים כָּל מְנַהֲגֵי חֲב"ד הַקְּשׁוּרִים אֲלֵיהָ וּבְאוּרִים רַבִּים נִכְתְּבוּ בָּהּ בְּקִצְרָה – בְּמִלָּה אוֹ שָׁנִים. אִךְ הַבְּאוּרִים עֲמָקִים וּמְפִלְאִים הֵם.

בְּמִשְׁךְ הַשָּׁנִים אָמַר הַרְבֵּי בְּאוּרִים רַבִּים עַל הַהַגְּדָה וְהֵם נִקְבְּצוּ בְּשָׁנֵי פְּרָכִים עֲבֵי פְּרָס. כְּמוֹ-כֵן פְּעֻנְחוֹ כָּל הַבְּאוּרִים שֶׁנִּכְתְּבוּ – פְּאֵמֹר – בְּמִלָּה אוֹ שָׁנִים וּבְאוּרֵי.

מְסַפֵּר הַרְבֵּי מְרִדְכֵי-שְׁמוּאֵל אֲשֶׁכְּנֹזִי, רַבּוֹ שֶׁל כְּפֶר-חֲב"ד: בְּעֵת בְּקוּרֵי בְּאַחַת מֵהַסִּפְרִיּוֹת הַתּוֹרָנִיּוֹת שְׁמֵתִי-לֵב כִּי הַהַגְּדָה שֶׁל הַרְבֵּי נִמְצְאָת בְּחֵלֶק הַמְּקֻדָּשׁ לְסִפְרֵי הַצִּמְח צֶדֶק". כְּאֲשֶׁר נִגְשַׁתִּי לְסַפֵּר הָרִאשִׁי וְשִׁאלְתִּיו לְפֶשֶׁר הַדְּבָר עֲנָה לִי: מִחַמַּת הַגִּאוּנוֹת שֶׁנִּכְתְּרָת בְּסֵפֶר זֶה לֹא הָאֲמֵנִתִי אִף שִׁיְהוּדִי בֵּן דוֹרוֹ שֶׁל הַצִּמְח-צֶדֶק כָּתַב זֹאת, שֶׁכֵּן גִּאוּנוֹת כְּזוֹ לֹא נִרְאָתָה בְּדוֹרוֹת הָאַחֲרוֹנִים, אִךְ מָה אֶעֱשֶׂה, בְּשַׁעַר הַסֵּפֶר כְּתוּב שַׁעֲרָךְ אוֹתוֹ "הַרְבֵּי מְנַחֵם שְׁנִיאֹרְסָאֵהן"...

רשימות - לאחר ג' תמוז
 נמצאו במגרותיו של הרבי שלש
 מחברות עבות-פרס כתובות
 בכתב-יד קטן, צפוף וברור -
 ה"רשימות" אותן כתב הרבי
 לעצמו בשנים שקדם הנשיאות.

ה"רשימות" מכילות יומנים
 שכתב הרבי, ספורים ששמע
 מחותנו - הרבי הרי"צ, ראשי-
 דברים שכתב לעצמו לפני שיחות
 ודרשות, באורים של קטעי גמרא
 ומאמרי רבותינו זכרונם-לברכה
 ועוד. עקב העבודה שהרבי כתבם
 בקצור רב פענחו הרשימות על-
 ידי צות שלם של תלמידי-חכמים,
 ויצאו-לאור בחמשה כרכים.
 לכרכים אלו מתלויים הספרים

"רשימת המנורה" - באור גאוני אודות צורת המנורה, "רשימת שנים אוהזין בטלית" והספר עב-
 הפרס "רשימות היומן" אשר בו ספורים רבים שכתב הרבי ברשימותיו.

מפתח ענינים - הרבי ערף "מפתחות" לספרים רבים. "מפתח" הנו עריכה של נושאים רבים
 כאשר על-יד כל שם של כל נושא מצינים המקומות בהם כתוב אודותיו בספר. בכדי לערף
 "מפתח ענינים" יש צרף בבקיאאות גדולה בתורת החסידות ובקיאאות רבה יותר בספר עליו עורכים
 את המפתח. הרבי ערף "מפתחות" על כל מאמרי הרש"ב והרי"צ, על ספר התניא, דרף
 מצוותיה, לקוטי תורה, תורה אור ועוד ספרים רבים.

אגרות קדש - "אגרות קדש" היא סדרת ספרים המכילה את עשרות אלפי מכתבי הרבי
 שכתב במשך כל השנים. עד כה יצאו עשרים ותשעה כרכים בסדרה שמכילים את אגרותיו של
 הרבי עד שנת תשל"ג. כרכים רבים נוספים עומדים לצאת לאור אשר יכילו את אגרותיו של
 הרבי במשך השנים הרבות שלאחר תשל"ג.

על-ידי הקריאה באגרותיו של הרבי השקפת החיים היא על-פי דברי הרבי, משום שבאגרות
 ענה הרבי לאלפי אנשים במגון נושאים ובתשובות נתן לראות את דעתו של הרבי בכל הנושאים
 הללו.

את הספרים שהוכרנו עד כה כתב הרבי בעצמו והם פתובים בלשוננו, אף לרבי יש ספרים נוספים שנכתבו על-ידי צוות ה'מניחים' אותם לא כתב, אלא רק הגיה.

לקוטי שיחות – המפרסמת ביותר מבין סדרות הספרים של הרבי היא סדרת 'לקוטי שיחות' הכוללת שלשים ותשעה כרכים. 'לקוטי שיחות' היא הסדרה האוספת את כל ה'לקוטים' לכדי ספר אחד. ב'לקוטי שיחות' ישנן רק שיחות מזהות.

תשע סדרות כוללת סדרת 'לקוטי שיחות'. זאת אומרת: כל סדרה כוללת בתוכה שיחות על חמשה חמשי תורה, וכך חוזר על עצמו הדבר תשע פעמים, תשע סדרות על חמשה חמשי תורה. על כל פרשה יכולות להיות שתים או שלש שיחות ולעתים יכולות להיות אף ארבע שיחות לפרשה או שיחה אחת לפרשה. גם על חגים ומועדים רגילים וחסידיים ישנן שיחות ב'לקוטי שיחות'.

בכל ספר 'לקוטי שיחות' נתן למצא 'הוספות' – ממכתבי ושיחות הרבי, המהוות בחלקן השלמה לנכתב בפנים השיחות. רק מי שלומד את השיחות היטב יכול לראות את יצירת הפאר של ה'הוספות'. לעתים נכנסו בהוספות גם שיחות ומכתבים שאינם קשורים לנושא המדבר בשיחה, משום שאז עדין לא יצאו שאר ספרי הרבי.

ספר השיחות – החל משנת תשמ"ז החל הרבי להגיה – בנוסף ללקוט השבועי – את השיחות של יום השבת ושל ימות החול. השיחות נקבצו בשנים-עשר כרכי "ספר השיחות".

החלוק בין שיחות אלו לבין 'לקוטי שיחות' הוא: השיחות של לקוטי-שיחות הן 'לקוט' – השיחה מלקטת מכמה שיחות של הרבי מזמנים שונים (או כמה חלקים שונים של שיחה אחת) המשלימים יחד זה את זה לנושא אחד שלם ומקיף (ראה שער ראשון, ערך "לקוט"). אף 'ספר

השיחות' היא השיחה הרצופה כפי שנאמרה, אלא שעברה את הגהת הרבי בימים שלאחר אמירתה.

סדר הופעת השיחות בספר זה הוא שיחה אחת באידיש ואחת בלשון-הקדש, וכך חוזר סדר זה על עצמו לאורך כל הספר. הסבה לכך היא משום שבכל שבוע התפרסמה השיחה ב'שבועונים' "כפר חב"ד" שיצא בארץ-ישראל ו"אלגמיינער זשורנאל" שיצא באמריקה, כאשר בכל שבוע מגיה הרבי את השיחה לשבועון אחר מבין השנים. ל"כפר חב"ד" הגיה הרבי בלשון-הקדש ואלו ל"אלגמיינער" באידיש.

ספר המאמרים מלקט – בנוסף ל"ספר המאמרים" הרגיל על סדר השנים ישנם ששה כרכים מיוחדים של "ספר המאמרים – מלקט" ובהם כל המאמרים שהרבי הגיה במשך שנות הנשיאות. הכרך הראשון יצא בשנת תשמ"ז ובו קבצו כל המאמרים שהרבי הגיה ב-36 השנים שחלפו עד אז. חמשת הכרכים שבאו אחריו כוללים כל אחד מאמרים שהגיה הרבי במשך שנה אחת בלבד! הסבה לכך היא משום שבשנת תשמ"ח החל הרבי להגיה מאמרים לעתים קרובות. בעוד ואת הספרים הללו הרבי הגיה ותקן, ישנם גם ספרים שכתבו ה'מניחים' ולא הגהו על-ידי הרבי.

ספר המאמרים – כל מאמריו של הרבי יצאו לאור בסדרת "ספר המאמרים" אך חלקם הגדול ללא הגהה. כל המאמרים הדפסו בלשון-הקדש, למרות שנאמרו באידיש.

שיחות קדש – בסדרת "שיחות קדש" כתובים כל שיחות הרבי כפי שנאמרו במקור – בשפת האידיש, והן אינן מגהות. סדרה זו היא האותנטית ביותר מכל שאר ספרי השיחות השונים.

התועדיות (תורת מנחם) – ספרי 'התועדיות' שקבלו מאחר יותר את הכינוי 'תורת מנחם' הם רכוז של כל התועדיות הרבי, ערוכות בלשון-הקדש.

צורת ההוצאה של השיחות והמאמרים היא כפי הסדר בו הם נאמרו. זאת אומרת: לפי סדר הדברים שהרבי אמרם ובלווי תאור קצר (כגון: כבוד-קדשת אדמו"ר שליט"א צנה לנגן ולאחר מכן אמר מאמר). השיחות הללו נקראות בשם "התועדות".

ספרי ההתועדיות החלו להופיע בשנת תשמ"ג על-ידי "ועד הנחות בלה"ק" (עד אז יצאו השיחות בסדרת שיחות-קדש בשפה המקורית בה נאמרו – אידיש), כאשר בכל שנה יוצאים-לאור הכרכים על השנה הקודמת. בשנת תשנ"ג, כאשר הפסיק הרבי להתועד החל "ועד הנחות" לתרגם את ספרי השיחות קדש' ולהוציא את כרכי "תורת מנחם" משנת תש"י ואילך.

עד היום כבר יצאו-לאור כ-80 כרכים של 'תורת מנחם' בשתי סדרות: הסדרה הראשונה היא משנת תשמ"ב עד שנת תשנ"ב והסדרה השנייה היא משנת תש"י ואילך בה הופיעו כבר ל"ה כרכים – עד שנת תשכ"ב.

חביבות מיחדת יש לשיחות אלו עקב אפיון המיוחד – כתיבתן כפי הסדר בו הן נאמרו.

בנוסף לספרים אלו יצאו גם ספרים שעורכים את תורת הרבי לפי סדר מסדר. אך הם אינם נחשבים לספרים של הרבי כמו:

לקוטי שיחות – פרשיות – ה'ועד להפצת שיחות' הוציא בשנים האחרונות את סדרת "לקוטי שיחות" לפי פרשיות התורה כאשר כל כרך מכיל שיחות על פרשה אחת בלבד. השיחות הן מכריזי "לקוטי שיחות" ו"ספר השיחות".

ספרי הרבי הרגילים מסדרים לפי תאריכים או פרשיות. דבר שמאוד מקשה על מי שמחפש ללמד על נושא מסים או שיחה מסימת. לכן יצאו ספרים רבים שמלקטים את תורת הרבי לפי נושאים. לדגמא:

חדושים ובאורים בש"ס – כל שיחותיו המגהות של הרבי על סוגיות הש"ס נלקטו בספרים אלו ונסדרו על-פי סדר הש"ס.

חדושים ובאורים בהלכות בית הבחירה – כל שיחותיו של הרבי על הלכות בית הבחירה

לְהַרְמַב"ם, נִלְקָטוּ וְנִסְדְּרוּ עַל-פִּי סֵדֶר הַהִלְכוֹת, וּבִלְשׁוֹן-הַקִּדְּשׁ.

בְּאוּרִים עַל פְּרָקֵי אָבוֹת – כָּל שִׁיחוֹתָיו הַמְּגַהֵחוֹת שֶׁל הַרְבֵּי עַל 'פְּרָקֵי אָבוֹת' נִלְקָטוּ גַם הֵם לְשֵׁנֵי כְּרָכֵי "בְּאוּרִים עַל פְּרָקֵי אָבוֹת".

בְּאוּרִים לְפָרוּשׁ רִש"י עַל הַתּוֹרָה – כָּל שִׁיחוֹתָיו הַמְּגַהֵחוֹת שֶׁל הַרְבֵּי עַל פָּרוּשׁ רִש"י תִּמְצָתוֹ בְּסֵפֶר זֶה עַל-פִּי סֵדֶר הַתּוֹרָה.

יֵיז מַלְכוּת – כָּל שִׁיחוֹתָיו הַמְּגַהֵחוֹת שֶׁל הַרְבֵּי עַל הַרְמַב"ם נִלְקָטוּ בְּשֵׁנֵי כְּרָכִים שֶׁעָרוּכִים עַל-פִּי סֵדֶר הַהִלְכוֹת בְּרַמְב"ם.

בְּעוֹד וּסְפָרִים אֲלֵה, מִלְקָטִים אֲף וְרַק מִהַשִּׁיחוֹת הַמְּגַהֵחוֹת שֶׁל הַרְבֵּי, וְהֵם יֵצְאוּ בְּאִשׁוּרוֹ, יֵצְאוּ-לְאוֹר גַּם סְפָרִים הַמְּלַקְטִים מִכָּל תּוֹרָתוֹ שֶׁל הַרְבֵּי. לְדַגְמָא:

שְׁעָרֵי הַמוֹעֲדִים – מִכּוֹן "הֵיכַל מְנַחֵם" בִּירוּשָׁלַיִם הוֹצִיא סִדְרָה שֶׁנִּקְרָאת "שְׁעָרֵי הַמוֹעֲדִים" אֲשֶׁר בָּהּ מוֹפִיעַ עַל כָּל חַג סֶפֶר אוֹ שְׁנַיִם וְכוּ לְקוּט מִשִּׁיחוֹתָיו, הַתּוֹעֲדִיּוֹתָיו וְאִגְרוֹתָיו שֶׁל הַרְבֵּי בְּנוֹשְׂאֵי הַחַג.

שְׁעָרֵי הַלְכָה וּמְנַהֵג – מִכּוֹן "הֵיכַל מְנַחֵם" הוֹצִיא עוֹד סִדְרָה שֶׁמְלַקֶּטֶת מִכָּל תּוֹרָתוֹ שֶׁל הַרְבֵּי שִׁיחוֹת בָּהֶן מְסַבֵּיר מְנַהֲגִים וְהוֹרָאוֹת. הַסִּדְרָה עָרוּכָה גַם הִיא לְפִי נוֹשְׂאִים.

שְׁעָרֵי גְּאֻלָּה – שְׁנֵי כְּרָכִים מִפְּאָרִים שֶׁמְלַקְטִים אֶת שִׁיחוֹתָיו שֶׁל הַרְבֵּי עַל הַגְּאֻלָּה וְעַל הַצְּפִיָּה אֲלֵיהָ, יֵצְאוּ-לְאוֹר גַּם הֵם עַל-יְדֵי מִכּוֹן "הֵיכַל מְנַחֵם" וְגַם הֵם מְסַדְּרִים לְפִי נוֹשְׂאִים רַבִּים.

עוֹד נוֹשְׂאִים רַבִּים נִלְקָטוּ עַל-יְדֵי "הֵיכַל מְנַחֵם" מִכָּל תּוֹרָתוֹ שֶׁל הַרְבֵּי כְּמוֹ "שְׁעָרֵי צְדָקָה" – לְקוּט שִׁיחוֹתָיו שֶׁל הַרְבֵּי עַל מִצְוֹת הַצְּדָקָה. "שְׁעָרֵי תְּפִלָּה" – לְקוּט מִשִּׁיחוֹתָיו שֶׁל הַרְבֵּי עַל עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה. "שְׁעָרֵי אֲהַבַת יִשְׂרָאֵל" – לְקוּט מִתּוֹרַת הַרְבֵּי עַל עֲנִינָה שֶׁל אֲהַבַת-יִשְׂרָאֵל, וְכֵן עוֹד נוֹשְׂאִים רַבִּים וְעוֹד הֵיךְ נִטְוֶיָה.

שַׁעַר רְבִיעִי:

מתורתו של הרבי

מבין תורותיו הרבות של הרבי ישנם כמה נושאים מרכזיים אשר מהווים את דרכו של הרבי או מהווים נקודות ציון היסטוריות. הבה נלמד על כמה מן התורות המרכזיות והמפרסמות בתורת הרבי.

באתי לגני – המאמר הראשון שאמר הרבי הוא דבור המתחיל 'באתי לגני'. במאמר זה קבל על עצמו את הנשיאות. במאמר זה התנה הרבי קיום כלליים לעבודת דורנו.

הרבי אמר שדורנו הוא 'הדור השביעי' ובדור זה תבוא הגאולה. מאז החל הרבי בתנופה של עשייה. הרבי חدد את דברי הרמב"ם "עשה מצוה אחת הכריע את העולם כלו" והחל בהכשרת העולם לקראת הגאולה.

גאולה – במשך כל השנים הנושא העקרי בו עסק ועליו דבר הרבי הוא גאולה. בכל המבצעים והמוסדות של הרבי הזכיר הרבי את המטרה העקרית: הבאת הגאולה.

במשך כל השנים דבר הרבי על כף שֶׁכָּבַר הַסְתִּימָה הַעֲבוּדָה שֶׁמִּבִּיאה אֶת הַגְּאֻלָּה וְלֹא נֹתֵר אֶלָּא "צוּפוּצוֹן דֵּי קִנְעֶפֶלֶאך" (=לְצַחֲצַח אֶת הַכִּפְתּוּרִים). זאת אומרת: נותרו כמה עבודות קטנות ומיד הגאולה תבוא. בהמשך אמר הרבי שאף "צחצוח הכפתורים" הסתיים ולא מובן מדוע הגאולה לא מגיעה. הרבי אמר שאם מצחצחים את הכפתורים יותר מדי הם כבר מאבדים את יפיהם ולכן מוכרחת הגאולה כבר לבוא.

הרבי הדריך ואמר ש"הדרך הישרה" להבאת הגאולה היא למוד ענייני משיח וגאולה.

"לא תהיה משפלה" – בשבת פרשת משפטים תשי"ב אמר הרבי מאמר ארוך ומיוחד המרחיב בדרכי עבודת ה', ופותח בפסוק "לא תהיה משפלה ועקרה בארצה, את מספר ימיה אמלא". תכן המאמר הוא כי יש למלא כל יום בלמוד התורה ובעבודת ה', ואזי היום הוא "מלא".

כידוע, במשך אותן שנים שהיו חסידים רבים ברוסיה ללא יכולת לצאת משם, וגם התורה של הרבי לא הגיעה אליהם. מאמר זה היה המאמר הראשון שהגיע לרוסיה ונלמד בהתרגשות רבה.

גם בעת אמירת המאמר נפר היה שמדבר במאמר שמימי ומיוחד במינו. עדות לכך נתן למצא במכתב מרגש ששגר החסיד המשכיל המפלא ר' משה גוראריה עליו-השלום, שבקר אז בארצות-הברית, ובו הוא כותב:

”בשבת-קדש היתה התועדות. היה מאמר על פסוק לא תהיה משפלה ועקרה כו' את מספר ימיו אמלא. והרבה דברי עבודה. הבכיות העצומות של כבוד-קדשתו ממש קורעים הלב, אף לב האבן. השתדל להתאפק בכל כוחו ולא יכל והדמעות נגרו על השלחן”.

”ביום עשתי עשר” – בשנת תשל”א אמר הרבי ביום הולדתו מאמר מיחד – דבור-המתחיל ”ביום עשתי עשר” המבאר את המלים ”אנא נסיב מלכא” (=אני בוחר במלך). מאמר זה נותן לנו פרק מיחד בהתקשרות לנשיא הדור ובבחירה בו.

”קער א וועלט היינט” – בי”ב תמוז תשד”מ אמר הרבי שיחה מבהילה בה זעק על-כף שהעבודה שהגאלה לא מגיעה לא נוגעת. הרבי הזכיר את המדרש שאומר ”מי שלא נבנה בית-המקדש בימיו, כאלו נחרב בימיו” (הרבי, כדרכו – שלא להשתמש בלשון שלילית, אמר: ”מי שלא

נבנה בית-המקדש בימיו כאלו כף וכף...”). ואמר, שאפלו יהודי עם ”לב אבן” אם יראה את בית-המקדש נחרב לנגד עיניו הרי שהוא ”הפך עולמות”. המשיר הרבי ואמר: ”אומרת לו תורת אמת ותורת חיים – הוראה בחיים: הפך את העולם, היום!” (”קער א וועלט, היינט!”).

”עשו כל אשר ביכלתכם” – בכ”ח ניסן תנש”א פתח הרבי בשיחה לאחר תפלת ערבית. בשיחה זעק הרבי על כף שלא זועקים 'עד מתי' באמת, ולא מבקשים באמת את הגאולה. הרבי התבטא באותה שיחה: ”אני עשיתי כל אשר ביכלתי להביא את המשיח, ועתה מטיל אני את התפקיד עליכם: עשו כל אשר ביכלתכם להביא את המשיח”.

לאחר שיחה זו החלה תנופה עולמית בלמוד עניני גאולה ומשיח והתעסקות בהבאת הגאולה.

”ואתה תצוה” – מאמר דבור-המתחיל 'ואתה תצוה' הוא המאמר האחרון לעת-עתה שהרבי הגיה. הרבי אף חלק את המאמר בידו הקדושה. במאמר מסברת עבודתו של משה רבנו וההשפעות שנתנות לבני-ישראל על ידו – המכנים בפסוק: ”ואתה תצוה” (שמשה מקשר ומאחד (תצוה לשון צוּמָא=יחד=חבור) את בני-ישראל עם הקדוש-ברוך-הוא). וכן הפעלות שהעם צריך לעשות ולהשפיע למשה – המכנות בפסוק: ”ויקחו אליך” (שבני-ישראל – על-ידי ההשפעות של משה עצמו – יכולים להוסיף בו).

נגוניו של הרבי

ארבעה-עשר נגונים למד אותנו הרבי. נגונים מיחדים, עמקים ומלמדים. נגוני הרבי גם הם תורה, ולכל נגון שלמד נתן הרבי הסבר שמבאר את יחודיותו ומשמעותו של הנגון. הבה נלמד בקצרה מה עומד מאחורי הנגונים שלמד אותנו הרבי.

צמאה לה נפשי – בשבת פרשת קדושים תשי"ד למד הרבי את הנגון "צמאה לה נפשי". הרבי הקדים ואמר שכאשר יש צמאון – הצמאון עצמו מרוה, כמו שהבעל-שם טוב אמר: "במקום שרצונו של אדם, שם הוא נמצא". ולכן ענין הצמאון פועל כבר את תחלת הדבר שאליו צמאים. לאחר-מכן למד הרבי את הנגון באמרו שהוא מיחס לאדמו"ר הזקן.

והיא שעמדה – בלילה השני של חג-הפסח בשנת תשט"ז למד הרבי את נגון "והיא שעמדה". הרבי אמר שהנגון הוא "נגון שמחה".

הרבה אלקינו – את נגון "הרבה אלקינו" למד הרבי בליל שמחת-תורה תשט"ז. באותה שנה החל הסדר בו מלמד הרבי נגונים בכל ליל שמחת-תורה.

בהזדמנות נדירה של גלוי בלתי-שגרת, כתב הרבי פעם למישהו אודות נגוני דבקות ונגוני שמחה. באגרת כתב הרבי, כי מי שהוא בעל 'מרה לבנה' נמשך לנגוני דבקות ולנגונים שקטים בדרך כלל. ואלו מי שהוא בעל 'מרה שחרה' נמשך לנגוני שמחה. באותה הזדמנות העיד הרבי על עצמו: "איני נמנה עם בעלי ה'מרה לבנה'..."

אסדר לסעודתא – הנגון האחרון אותו למד הרבי שלא בשמחת-תורה הוא "אסדר לסעודתא", אותו למד הרבי בשבת פרשת בלק שנת תשט"ז. הרבי אמר שהסבה שאדמו"ר הזקן לא הכניס בסדורו זמירות שבת היא משום שחשב שישיירו (ללא מלים) בסעודה, ושיר הוא למעלה מזמרה (עם מלים). אף על-אף עבדה זו הכניס בסדורו שלש זמירות – "בני היכלא" – עליו יש נגון מאדמו"ר הזקן, "אזמר בשבחיו" – עליו יש נגון מר' הלל מפאריטש, ו"אסדר לסעודתא" – עליו יש נגון שהיו מנגנים בליטא ובאוקראינה. לאחר הקדמה זו למד הרבי את הנגון.

באמצע הנגון ספר הרבי, שפעם הגיע יהודי אל אחד מן האדמו"רים ובקש ממנו ברכה לבן זכר. אותו צדיק אמר לו שיתלה וילונות של משי בביתו ועל-ידי-זה יזכה לבנים. אותו אדמו"ר

אמר שהדבר כתוב במפרש ב'אסדר לסעודתא' במלים 'ואלין מליא יהון לרקיעיא, ותמן מאן שריא, הלא ההוא שמשא' – כאשר הוא לומד פשוט מיוחד במלים אלו.
 הרבי אמר שה'קונץ' הוא אינו לפרש פרושים אלא לפעל ש'יולד על-ידי-זה בן. אחד החסידים שנכח בהתועדות לקח את הדברים ברצינות ותלה וילונות משי בביתו ואחר-כך נולד לו בן.

פי אנו עמך – 'פי אנו עמך' הוא הנגון השני שלמד הרבי בליל שמחת-תורה, בשנת תשי"ז. בשבת-בראשית שלאחר מכן אמר שמכיון שיסד אגוד 'צעירי אגדת חב"ד' צריכים לבחור גם נגון שישמש כנגון של האגוד. החסידים נגנו את הנגון 'פי אנו'.

צמאה – בליל שמחת-תורה בשנת תשי"ח למד הרבי את נגון 'צמאה לה נפשי... עף טי דורען מארקו, שטא טי יעדיעש נא יארמארקו, נייע קופלאיעש נייע פראדאיעש, טאלקא ראביש סווארקו' (תרגום השיר: הוי מארקו הטפש, מדוע באת לשוק? אתה לא קונה ולא מוכר, רק עושה מחלקת!).

הרבי באר את מלות הנגון: היצר-הרע בא לעולם הזה (שנמשל ליריד) בכדי להפריע ולעשות מחלקת בין ישראל ואבינו שבשמים.

שאמיל – בליל שמחת-תורה תשי"ט למד הרבי את נגון 'שאמיל'. הספה שהנגון נקרא כן היא משום המעשה שספר הרבי למחרת ביום שמחת-תורה בהקשר לנגון:
 בהרי קוקז חיו שבטים פראיים שעשו ככל העולה על רוחם ללא הגבלות. בראש אותם שבטים עמד מנהיג בשם שאמיל.

באותו זמן התחיל ה'צאר' – מושלה של רוסיה להתפשט ולהרחיב את תחום מלכותו על-ידי

כבוש. הצאר רצה לכבש גם את הרי הקוקזים, אף מאחר ובהרים אלו חיו השבטים הללו, והצאר לא היה יכול לשים ידו עליהם, היה צריך בתכסיס: הצאר קרא לשלום עם שאמיל ובני שבטו והללו ירדו מההרים לצרף טקס הסכם השלום. עם ירידתם מן ההרים לקחו החילים הרוסים את נשקם, ואת ראש שבטם – שאמיל – שלחו לגלות בעמק רוסייה.

במקום גלותו היה שאמיל נזכר מזמן לזמן בימים בהם חי בחפשויות ללא שום הגבלות והיה מתעורר בגעגועים עזים מעמק נפשו להרים הגבוהים. אז היה מנגן נגון זה שתנועתו הראשונה מבטאת געגועים, ותנועתו האחרונה מבטאת תקווה לימים טובים.

הרבי המשיך את הספור לירידת הנשמה לגוף: הנשמה היתה ב"הרים הגבוהים" – קשורה עם הקדוש-ברוך-הוא בעצמו ולא היה עליה שום שולט, היא היתה חפשית לחלוטין. והנה הערימו עליה והורידו אותה לגוף ונפש הבהמית – ירידה עצומה. הצמאון שמתעורר לנשמה בשעה שזוכרת ב"ימים הטובים" בהם שהתה תחת כסא הכבוד (ועוד למעלה מזה) מתבטא בחלק הראשון של הנגון. החלק האחרון של הנגון מבטא את התקווה לימים טובים יותר, ימים בהם תהיה בדרגה יותר גבוהה מכפי שהיתה קדם ירידתה לגוף, שכן "ירידה זו לצרף עליה".

בכ"ף מנחם-אב שנת תש"כ חל יום ההולא של אבי הרבי – רבי לוי-יצחק – בשבת. הרבי עבר לפני התכה ובתפלת "אל-אדון" נגן מתבת "פאר וכבוד" בנגון שאמיל.

רחמנא דעני – בליל שמחת-תורה שנת תש"כ למד הרבי את נגון "רחמנא דעני". פרושו של הנגון הוא שהקדוש-ברוך-הוא שעונה לעניים בעת צרתם, יענה לצרתנו. הרבי אמר פעם שהקדוש-ברוך-הוא יענה לנו במיחד בענין הגאולה.

אתה בחרתנו – בליל שמחת-תורה של שנת תשכ"א לפנות-בקר הרבי למד את הנגון "אתה בחרתנו מכל העמים". הרבי הסביר את שתי התנועות שבנגון ואמר שהאפן הראשון – בו מנגנים כל קטע פעם אחת, הוא כפי שמנגנים צדיקים. ואלו האפן השני, בו מנגנים כל בבא כמה פעמים, הוא כפי עבודת בעלי-התשובה שבשבילם הדבר הוא חדש וכל פעם מתקדמים בו יותר ויותר.

אנעים זמירות – לפני שלמד הרבי את נגון "אנעים זמירות" אמר שיש לנגון הקדמה וספור. ההקדמה היא:

אף-על-פי שאדמו"ר הזקן לא הכניס את "שיר הכבוד" אותו נוהגים לומר בהרבה קהלות לאחר תפלת שבת הפותח במלים אלו, הרי זה ענין נעלה וגם תורת החסידות מבארת אותו.

הספור הוא:

באחת העירות הגיע שמש בית-הכנסת בבקר שלמחרת יום-הכפורים ולהפתעתו גלה שבבית-הכנסת יושב חסיד ומנגן בדבקות "אנעים זמירות". התברר שהחסיד שר את הנגון כבר ממוצאי יום-הכפורים ו"שכח" שצריכים להפסיק את הצום!

סְטָאוּ יא פִּיטוּ – בְּלִיל שְׁמַחַת-תּוֹרָה בְּשַׁנַּת תשכ"ג הָרַבִּי לָמַד אֶת הַנְּגוֹן "סְטָאוּ יא פִּיטוּ"
בְּאִמְרוֹ שֶׁנְּגוֹן זֶה נִגְנוּ חֲסִידִים בְּזִמְנֵי שְׁמַחָה עַל יְסוּד שִׁיר שֶׁשָּׁמְעוּ מֵהָאֲפָרִים הַרוֹסְיִים בְּעַת שְׁשֻׁתוֹ
'מִשְׁקָה'. הָרַבִּי הִסְבִּיר הִסְבֵּר עֲמֵק עַל תֵּכֵן הַנְּגוֹן.

בְּלִיל שְׁמַחַת-תּוֹרָה בְּשַׁנַּת תשכ"ד לָמַד הָרַבִּי שְׁנֵי נְגוֹנִים. הָרַבִּי אָמַר שֶׁיִּתְּכֵן וּבִשְׁנֵה הַבָּאָה יִפְסִיק
לְלַמַּד נְגוֹן וְלָכֵן יִלְמַד הַשְּׁנֵה גַם אֶת הַנְּגוֹן שֶׁל הַשְּׁנֵה הַבָּאָה. וְאָכֵן, בְּשְׁנֵה הַבָּאָה, מֵאִזְ הַסְתַּלְקוֹת
אִמְרו הָרַבֵּנִית חֲנָה בְּיוֹם ו' בְּתִשְׁרֵי פֶּסֶק הָרַבִּי לְלַמַּד נְגוֹן בְּלִיל שְׁמַחַת-תּוֹרָה. הַנְּגוֹנִים שֶׁלָּמַד הָרַבִּי
בְּשַׁנַּת תשכ"ד הֵם:

פִּי אָנוּ – הָרַבִּי לָמַד אֶת נְגוֹן "פִּי אָנוּ עֲמָךְ" וְהִסְבִּיר שֶׁזֶהוּ נְגוֹן שֶׁל בְּעֲלֵי-תְשׁוּבָה וְלָכֵן הִמְחִיל
שְׁלוֹ הוּא בְּעֲקֻשָׁנוֹת, מִשׁוֹם שֶׁהַבְּעַל-תְּשׁוּבָה מִתְעַקֵּשׁ עַל-כֵּךְ שֶׁצָּרִיךְ לְהִיֹּת מְצַב שֶׁל "אָנוּ עֲמָךְ
וְאַתָּה אֱלֹקֵינוּ, אָנוּ בְּנִיךְ וְאַתָּה אָבִינוּ".

הוּא אֱלֹקֵינוּ – הַנְּגוֹן הַשְּׁנֵי שֶׁלָּמַד הָרַבִּי בְּלִיל שְׁמַחַת-תּוֹרָה תשכ"ד "בְּשִׁבִיל הַשְּׁנֵה הַבָּאָה"
הוּא "הוּא אֱלֹקֵינוּ". כְּבָר לְמַחֲרַת נִגְנוּ הַחֲסִידִים ב-770 אֶת הַנְּגוֹן בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה, וּמֵאִזְ הֶפֶךְ הַנְּגוֹן
ל'חֻבָּה' בְּכָל תְּפִלַּת מוֹסֵף שֶׁל בֵּית-כְּנֶסֶת חב"ד.

הָאֲדָרַת וְהָאֲמוּנָה – בְּלִיל שְׁמִינֵי-עֶצְרַת תשל"ד, בְּהַקְפָּה הָרַבִּיעִית, הִחֵל הָרַבִּי בְּנְגוֹן 'הָאֲדָרַת
וְהָאֲמוּנָה' בְּמִנְגִּינַת הַהֲמָנוֹן הַצָּרְפָּתִי. לְמַחֲרַת, אָמַר הָרַבִּי שֶׁנְּגוֹן זֶה הוּא כְּמוֹ 'מֵאֲרֵשׁ נְפוּלִיּוֹן' אוֹתוֹ
לְקַח אֲדָמוֹ"ר הַזֶּקֶן מְנֻפְלִיּוֹן כְּשִׁיחַד אוֹתוֹ לְקַח גַּם אֶת הַנְּצַחֵנוּ. "וְכָךְ" – אָמַר הָרַבִּי – "גַּם בְּנְגוֹן
זֶה". בְּאוֹתָהּ שְׁנֵה מֵת פּוֹמְפִידוּ – שֶׁהָיָה נִשְׂיָא צָרְפַּת וְהִרְעָ מְאוּד לְיִהוּדִים, בְּאוֹתָהּ שְׁנֵה אֶף הִחֲלָף
הַהֲמָנוֹן הַצָּרְפָּתִי.

שַׁעַר חַמִּישִׁי:

הַרְבֵּי בְּמַעֲגַל הַשָּׁנָה

הַשָּׁנָה בְּמַחֲצֵת הַרְבֵּי מְלָאָה וּגְדוּשָׁה בְּאֵין-סְפּוֹר אַרְוָעִים. הִבָּה נִלְמַד עַל
הַמַּעֲמָדִים הַמִּיחָדִים שֶׁהָיוּ בְּמַהֲלָךְ הַשָּׁנָה בְּבֵית חַיִּינוּ וּבִכְרָךְ נַפְסֵנוּ
לְאִוִּירַת הַחַיִּים בְּמַחֲצֵת הַרְבֵּי.

**תְּקִיעוֹת – אֶחָד מֵהַמַּעֲמָדִים הַזְכוּרִים בְּיוֹתֵר לְחֻסְדֵי שִׁשְׁהוּ בְּבֵית חַיִּינוּ הוּא מַעֲמַד הַתְּקִיעוֹת
עַל-יְדֵי הַרְבֵּי.**

לְרַבֵּי הָיוּ כַּמָּה שׁוֹפְרוֹת מִיחָדִים שֶׁהָרַב יַעֲקֹב-יֹסֵף רִסְקִין הֵבִיא לוֹ מֵאֲבִיו.

לְפָנֵי הַתְּקִיעוֹת הָיָה זְמַן בּוֹ רָאוּ כִּי־צַד פּוֹעֵל הַרְבֵּי בְּעוֹלָמוֹת הָעֲלִיוֹנִים:

בְּפָנֵי הַרְבֵּי הָיוּ מִנְחִים מְסֻפְּרִים שׁוֹפְרוֹת וְהַרְבֵּי הָיָה לוֹקְחֵם וּמַעֲבִירֵם זֶה בְּיָמֵינוּ וְזֶה בְּשִׂמְאֵל, אֵת
הַשִּׂמְאֵלִי בַחֲזָרָה לְיָמֵינוּ וְאֵת הַיָּמֵנִי בַחֲזָרָה לְשִׂמְאֵל וְחֹזֵר חֲלִילָה. כִּף סֵדֵר הַרְבֵּי אֵת הַשׁוֹפְרוֹת מְשֻׁף
זְמַן אֶרֶץ וְהָיָה נֶכֶר כִּי הַרְבֵּי פּוֹעֵל פְּעֻלוֹת רוֹחַנִיּוֹת.

הַמְּשַׁפֵּיעַ ר' מַעֲנַדֵּל פּוֹטְרָפֶס נִהַג לֹאמֹר:

“כִּי־צַד נִתֵּן לְהַשְׁאֵר בְּאַרְץ בְּרֵאשֵׁי-הַשָּׁנָה? הֲלוֹא ‘תְּקִיעוֹת’ צְרִיף לְשִׁמְעַ מֵאָדָם
דְּוָקָא, אִם-כֵּן הַמְּקוֹם הַיְחִידִי בּוֹ אֶפְשָׁר לְשִׁמְעַ אֵת הַתְּקִיעוֹת’ הוּא בִּ770”.

**כְּפָרוֹת – הַחֻסְדִּים שֶׁהַשְּׂכִימוֹ-קוֹם בְּבִקְרוֹ שֶׁל עֶרֶב יוֹם-כְּפוֹר, הָיוּ זוֹכִים לְרֵאוֹת אֵת שְׁחִיטַת
הַתְּרַנְגוֹל עָלָיו עֶרֶף הַרְבֵּי כְּפָרוֹת, וְאֵת ‘כְּסוּי הַדָּם’ עַל-יְדֵי הַרְבֵּי.**

בְּאִשְׁמֵרַת הַבִּקְרָה הָיָה הַרְבֵּי עוֹרֵף בְּחֻדְרוֹ אֵת הַכְּפָרוֹת כְּשֶׁלְּאַחַר מִכֵּן (בְּסִבְבוֹת הַשָּׁעָה 7:00)
הָיָה יוֹצֵא וּמוֹשִׁיט לְשׁוֹחֵט אֵת הַתְּרַנְגוֹל. כְּאִשֶּׁר הָיָה הַשׁוֹחֵט מְבַצֵּעַ אֵת הַשְּׁחִיטָה נֶכֶר הָיָה כִּי רַעַד
עוֹבֵר בְּגוּפוֹ שֶׁל הַרְבֵּי. לְאַחַר מִכֵּן הָיָה הַרְבֵּי מְכַסֶּה אֵת הַדָּם. הַרְבֵּי הָיָה מוֹדֵה לְשׁוֹחֵט עַל הַזְכוּי
בְּמַצּוֹת כְּסוּי הַדָּם.

**בְּרֵפֶת הַתְּמִימִים – בְּכָל עֶרֶב יוֹם-כְּפוֹר הָיָה הַרְבֵּי מְבָרֵךְ אֵת הַתְּמִימִים כְּאִב אֵת בְּנָיו. הַרְבֵּי
הָיָה מְבָרֵךְ בְּבֵרֶפֶת כְּהַנִּים, וְלְאַחַר מִכֵּן חֹזֵר שִׁיחָה קְצָרָה.
הַמַּעֲמָד הַתְּקִיעִים בְּזֵאל הַקָּטָן.**

הרבי נכנס לבוש ב'קיטל' וטלית ובצת הברכה כסה בטלית את פניו הקדושות.

מעמד זה החל בשנת תשי"ב, אז יצא הרבי מחדרו ופנה לתמימים ואמר בקול חנוק מבכי: "אתם לומדים בישיבה של הרבי, על-כן אתם בנים של הרבי ('זייט איר דעם רבינ'ס קינדער'), וצריכים לברך אתכם בברכת הבנים".

מארש נפוליון – במוצאי יום-הכפורים בכל שנה ושנה היה מחזה מרהיב ולא רגיל. 'המארש' נקרא שמו. קדם 'קדיש תתקבל' שבסיום תפלת נעילה, היו כל החסידים שב-770 פוצחים בנגון 'מארש נפוליון', והרבי היה מעודד את השירה בתנועות מיחדות כשהטלית מכסה את פניו הקדושות.

כל החסידים קפצו במקומותיהם בשמחה עצומה והאווירה היתה מרוממת ביותר. בשנים הראשונות למעמד זה היה הרבי נעמד על הכסא! (בשנים מאחרות העלו לבימת הרבי את המדרגות של בימת ההתועדיות, והרבי היה עולה עליהם ומעודד את השירה).

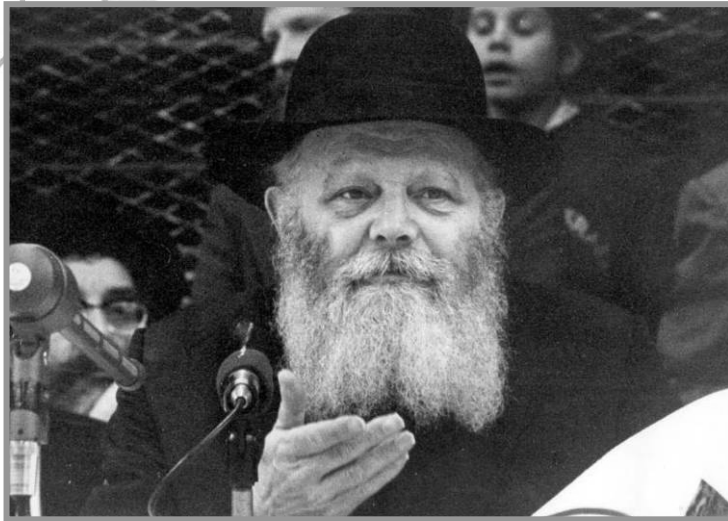
הקפות – עוד אחד מן המעמדים המפרסמים ביותר הוא מעמד ה'הקפות' בו היה הרבי רוקד באפן מיחד ולא רגיל. בהקפה הראשונה והאחרונה היה רוקד הרבי עם גיסו הרש"ג על בימה מיחדת שנבנתה במרכז 770, כשספר-תורה בידו האחת וידו השנייה על כתף הרש"ג. ואלו ביתר ההקפות היה הרבי רוקד על בימתו.

בכל השנים היה הרבי רוקד בשמחת-תורה בהתלהבות עצומה. מספר שבאחת השנים שקדם הנשיאות רקד הרבי ביזאל הקטן באפן מפליא וללא הפסקה. באמצע הרקודים ירד מישהו מדיירתו של הרבי הרש"ג (ששכנה מעל היזאל הקטן) ואמר שהרקודים מפריעים בבית הרבי. הרבי חלץ את נעליו והמשיך לרקוד כשהוא לוחש בנגינה "שא, שא..."

חנכה לינו – בכל חג חנכה היה נערך מעמד עולמי שמרכזו ב-770. בכל העולם היו נערכים פנוסים במקומות מרכזיים ומפרסמים ובהם הדלקת נרות חנכה המונית, ב-770 היה נערך פנוס כזה בו היו מסכי וידאו בהם שדרו הכנוסים מכל העולם. בכל הכנוסים שדר המעמד ב-770.

פורים – פורים היה אחד מן המועדים המיוחדים והנדירים בשנה ב-770. הרבי התועד באפן שונה לגמרי מכל השנה. הרבה 'מופתים' עשה הרבי בפורים. בהרבה מהתועדות הפורים קרו דברים מיוחדים ולא רגילים:

בשנת תשי"ג ספר הרבי במהלך ההתועדות ספור על יהודי פשוט, מחסידי הרבי הרש"ב, ששמע על הוראת הרבי לבחור במישהו מסים לראשות המחוז. החסיד טבל במקנה, חגר גארטל והלך בכבוד ראש לקים את הוראת רבו.

כשהגיעו התוצאות שהצביעו על המעמד השני כנבחר צעקו כל

הנוכחים – הגויים: "הורה!" (צעקה שמבטאת שמחה). החסיד שמע את צעקותיהם וצעק אף הוא: "הוא רע!"...

הרבי סים את הספור כשהוא מכריז בקול רם שלש פעמים: "הוא רע, הוא רע, הוא רע!"... את ההכרזה הזאת אמר הרבי כשהוא בדבקות גדולה, תוף שהוא מצמיד את כפות ידיו זו לזו ומפנה אותן לצד ימין, לצד שמאל ומלפנים.

כאשר ספר הרבי את הספור שלט סטאלין – עריץ רשע ושונא ישראל – ברוסיה. לאחר שלשה ימים הופיעה ידיעה בעתון על מותו של סטאלין – שלשה ימים קדם לכן, בשעה בה ספר הרבי ב-770 את הספור וקרא "הוא רע".

בשנת תשט"ו דבר הרבי על נסיון העשירות ועל היגיעה שנדרשת בכדי לעמד בו. לאחר מכן אמר הרבי שאף על-פי-כן צריך שתהיה עשירות לבני ישראל ולכן... מי שרוצה עשירות ירים את ידו! רבם ככלם של המשתתפים היו בטוחים שהרבי מנסה אותם, ולא הרימו את ידיהם, מלבד שלשה חסידים שהרימו ואכן זכו בעשר מפלג.

בשנת תשכ"ו, לאחר שהיה שפע של גלויים במהלך ההתועדות, הכריז הרבי: "כל הפושט יד נותנים לו" וכל החסידים באו לקבל מהרבי 'משקה' בדחיפות עצומות. הדבר נמשך גם כאשר יצא הרבי מבנין 770 והגיע לכדי קלקול מכוניתו של הרבי...

ברפת החמה – פעמים זכו החסידים לברך עם הרבי את 'ברפת החמה' – בשנת תשי"ג ובשנת תשמ"א. בשנת תשמ"א דבר הרבי על המעמד בימים שקדם לכן ובכל רכוז חב"די נערך המעמד ברב עם. בחצר 770 נערך המעמד עם הרבי. בימה מגבהת נבנתה באמצע הכביש עליה הונח סטנדר ומיקרופון. התפלה נערכה בשעה 8:00, במעמד נשא הרבי שיחה מיוחדת, ונאמרו בו

12 הפסוקים. הרבי אמר שלבש למעמד 'סרטוק' חדש כדי לצאת ידי ספק ברכת 'שהחינו'.

חלקת מצות – בכל שנה חלק הרבי בערב חג-הפסח מצות. הרבי אף שלח מצות לכל מקום בעולם על-ידי שליחים מיוחדים. היו מקרים בהם הרבי לנה את השליחים מחוץ ל-770.

ליל הסדר – עד פטירתה של אשת כבוד-קדשת אדמו"ר הרי"צ בשנת תשל"א, ערך הרבי בכל שנה את סדר פסח בדירתו של הרבי הרי"צ. הבחורים שלמדו אז ב'קבוצה' היו משתתפים ורואים את הנהגותיו המיוחדות של הרבי בעת הסדר.

פאראד – בכל שנה בה חל ל"ג בעומר ביום ראשון התקיים 'פאראד' (=כנוס) בחצר '770' הרבי היה משתתף ב'פאראד', צופה במצגים, מנופף בידו הקדושה לילדים ונושא שיחה מיוחדת. בימה גבוהה היתה נבנית בחצר '770' ועליה עמד הרבי, כשגשר-עץ מיחד היה נבנה מפתח '770' עד לבמה הגבוהה. בשעה שהרבי היה צועד על הגשר היו מנגנים כלם את הנגון "אני מאמין". הנהגתו של הרבי בעת ה'פאראד' אמרה כלה 'מלכות', אשרי עין ראתה אלה.

דברי פבושין – על-פי הנאמר בהלכה, היה אומר הרבי בכל צום "דברי פבושין" – דברים המעוררים את הקהל לשוב בתשובה. הרבי היה נושא שיחה קצרה.

קדוש לבנה – בכל חדש היה נערך מעמד "קדוש לבנה" בו היה הרבי מברך את הלבנה יחד עם החסידים. הרבי היה אומר את נסח קדוש הלבנה כשמנורה מיוחדת מתקנת מעל ה'ספנדור'.

תפלה – גם בימי החול ה'רגילים' היו רגעים מיוחדים. ב'ארצי'ט' לאחד מקרובי הרבי היה הרבי נגש לעמוד, אז זכו החסידים לשמע את תפלתו של הרבי במנגינה המיוחדת. החל משנת תשמ"ח, לאחר הסתלקות הרבנית, החל הרבי להתפלל בצבור בכל יום ויום. הרבי התפלל ב'זאל הגדול' על בימתו.

קריאת התורה – בשנים בהן לא התפלל הרבי בצבור היה מגיע בימי שני וחמישי, בהם קוראים בתורה, בכדי לשמע אותה.

הרבי היה שומע את קריאת התורה מתוך חמש ולעליה השלישית היה עולה הרבי. הרבי היה מחכה עד אשר יגידו את ה'קדיש' שלאחר 'ובא לציון' ובינתיים היה הרבי אומר את פרקו ואת פרק הרבנית.

נהג מיחד שהיה אז: הראשון שהיה מניח ספר תהלים או חמש על ה'ספנדור' של הרבי בגליל שני או חמישי היה זוכה שהרבי ישתמש בספרו. והספר היה נשאר אצלו.

בשנים המאחרות יותר היה הדבר נערך על-פי גורל.

בשבתות, בחגים ובצומות היה הרבי עולה ל'מפטיר' ואף קורא את ההפטרה, החסידים היו נדחפים בכדי לשמע את קולו הקדוש של הרבי בעת ההפטרה.

שער ששי:

תאריכים בחיי הרבי

תאריכים חסידיים רבים ישנם. לנו, כחסידיו של הרבי, ישנם תאריכים מיוחדים, בהם התרחשו דברים מיוחדים הקשורים ברבי. הבה נלמד על הבולטים שבהם.

י"א ניסן – ביום זה בשנת תרס"ב נולד הרבי בעיר ניקולייב. הרבי הרש"ב שלח להורי הרבי הוראות מפורטות כיצד לנהג עם הרבי.

בשנת תש"ז, כאשר יצא הרבי בכדי להקביל את אמו שיצאה מרוסיה, היא גלתה לחסידים את תאריך יום הולדתו של הרבי.

י"ד בסלו – ביום זה התחתן הרבי בשנת תרפ"ט. לחתנה הגיעו גדולי האדמו"רים והרבנים באותה תקופה. החתנה התקימה בורשה.

מספר כי כאשר בקש אדמו"ר הרי"צ אשרות-יציאה מרוסיה – כמה שנים קדם לחתנה – כתב בין בנני-משפחתו אותם הוא רוצה להוציא את הרבי כ"מיצעד להיות חתן". הפקיד הממנה שאל את הרבי הרי"צ: "הרי תוכל למצא חתן אחר?". ענה לו הרבי הרי"צ: "חתן כזה לא אוכל למצא באף מקום!". בשנת תשי"ד התועד הרבי ביום זה. הרבי אמר שיום זה הוא היום "שקשר אותי עמכם (החסידים) ואתכם עמי".

כ"ח סיון – בשנת תש"א ברחו הרבי והרבנית מאימת הנאצים. הם הפליגו באניה, וביום כ"ח בסיון הגיעו לאמריקה. שירת חסידים הגיעה להקדים את פני הרבי והרבנית. מספר כי הרבי הרי"צ אמר להם כי חתנו שהם עומדים לפגש, בקי גדול בתורה ופרט באילו ספרים. בתקופה הראשונה לשהותם באמריקה התגוררו הרבי והרבנית בחדר ששמש כל השנים כחדרו של הרבי.

בשנת תנש"א – יובל שנים להגעתו של הרבי לחופי אמריקה – חלק הרבי קונטרס מיוחד ושמו

"כ"ח סיון – יובל שנים". בקונטרס הובאו כל שיחותיו ומאמריו של הרבי שנאמרו בנוגע ליום זה וספור ההצלה.

יו"ד שבט – ביום זה בשנת תשי"א קבל על עצמו הרבי את הנשיאות. הדבר בא לאחר הפצרות חוזרות ונשנות מצד החסידים. ולאחר 'כתבי התקשרות' רבים שנשלחו לרבי. הרבי, במשך כל השנה שקדמה לכך, לא הסכים בשום פנים ואופן.

ביו"ד שבט לפתע נפל דבר. בלילה התועד הרבי (דבר שהרבי עשה הרבה מאוד גם בכל השנה שקדמה לכך), בעת ההתועדות קם אחד החסידים – ר' אברהם נמצוב שמו – ואמר לרבי שהשיחות הן טובות, אף החסידים רוצים לשמע מאמר חסידות! וסיים: "נמצא חן, שהרבי יאמר חסידות!". להפתעת החסידים – פתח הרבי ואמר: "כותב הרבי במאמרו ליום ההלולא...", ואז עבר לדבר בנגון המיוחד לאמירת מאמרים: "באתי לגני אחותי כלה..."

בכך למעשה קבל הרבי על עצמו את הנשיאות.

החסיד, בעל מסירות-נפש ר' ליזר ננס, בקר בצעירותו אצל רבי לוי-יצחק שניאורסאהן – אביו של הרבי. פעם אמר לו רבי לוי-יצחק: "בוא ואראה לך דבר שיביא לך תועלת", ופתח דלת של חדר... ר' ליזר ראה נער כבן שלש-עשרה יושב מול ערמת ספרים ופניו מאירות.

חלפו שנים, ר' ליזר נאסר על-ידי הקומוניסטים ועבר חקירות וענויים. ברגעי משבר היה מעמיד לנגד עיניו את דמותו של הרבי הרי"צ, וממנה שאב כוח ועצמה. פעם אחת אמר לו החוקר ברשעותו "אני יודע שהחזקת מעמד בזכות הרבי שניאורסאהן, אבל עכשו הוא כבר אינו נמצא", וספר לו על הסתלקות הרבי הרי"צ. באותו רגע חש ר' ליזר חלשה נוראה, ואז עלתה לנגד עיניו דמותו של הנער, בן רבי לוי-יצחק, והוא אמר לחוקר: "יש לי רבי, ולא אשברו".

לאחר זמן נודע לו שאכן הנער הזה נתמנה לרבי השביעי של חסידות חב"ד.

ו' תשרי – יום הסתלקות אמו של הרבי, הרבנית חנה עליה-השלום, בשנת תשכ"ה. ביום זה היה הרבי עומד לפני התבה. החל מהסתלקותה, החל הרבי לומר 'רש"י שיחות' – שיחות על פרוש רש"י על התורה. הרבי התועד ביום זה ברב השנים.

יו"ד שבט הגדול – בשנת תש"ל השלמה כתיבת ספר-תורה מיוחד מאוד, "ספר-תורה של משיח" שמו. בשנת תש"ב, 28 שנים קדם לכן (!) הכריז הרבי הרי"צ על כתיבתו וביו"ד שבט בשנת תש"ל נערך מעמד סיום הספר. ההכנות למעמד החלו זמן-מה קדם ליו"ד שבט.

ביום יו"ד שבט התאספו כל החסידים ב'זאל הגדול' והרבי נכנס כשהוא נושא קפסה גדולה בידי. ליד הרבי הלך המזכיר, החסיד ר' אליהו-יאכיל סימפסון, וספר התורה בידי. במהלך המעמד פתח הרבי את הקפסה אותה נושא כשנכנס, והוציא מתוכה פתך גדול ויפהפה אותו הניח על 'עצי החיים' של ספר התורה. מעמד זה היה אחד הארועים המלכותיים, המרוממים והנדירים בשנות נשיאות הרבי.

ראש חודש בסלו – בשמחת-תורה, בשנת תשל"ח, עבר הרבי התקף-לב באמצע ה'הקפות'. מאז, במשך למעלה מחדש שהה הרבי בחדרו והחסידים לא ראו אותו, רק שמעו מדי פעם את קולו הקדוש במערכת הפריזה של '770'. בראש-חדש בסלו יצא הרבי בפעם הראשונה מחדרו הקדוש ונסע לביתו. את השמחה ששררה ב'770' אין לתאר במלים. חסידים רבים פנו 'להשלים' את ה'הקפות' של שמחת-תורה שנקטעו על-ידי הארוע, ומארש מיחד חבר ליום חג זה.

מני אז הפך יום זה ליום חג ושמחה, ובהיכלי ישיבות 'תומכי-תמימים' וב-770 מתקיימים 'רקודי הקפות' והתועדיות חסידיות.

דין נצח – ביום ה' בטבת תשמ"ז פסק בית-המשפט כי ספרי הרבי הרי"צ (שנגנבו על-ידי גורמים מסוימים) שייכים לחסידים, וממילא הם צריכים לשוב למקומם הטבעי – בספרית אגדת-חסידית-חב"ד אשר ב-770. הספרים נגנבו כשנתים קדם לכן והרבי נלחם וזעק על-כף בתקף. הרבי אף התבטא, כי מי שמחזיק בספרים אלה מחזיק ברשותו 'א לעבעדיקע באמבע' (=פצצה תיה).

לאחר הנצחון, שמחו החסידים ב-770 שמחה גדולה, ורקדו במשך כל הימים שלאחר מכן. פחצי שנה קדם לכן כבר החלו להאסף בקבוקי 'משקה' ובמימים שלאחר הנצחון הם הגיעו לידי שמוש...

לאחר כמה ימי שמחה ורקודים, עזרר הרבי בחריפות על-כף שרק רוקדים ושמחים ולא לומדים. הרבי התבטא אז, שלאחר נצחון כזה צריכה להיות הוספה בלמוד התורה ולא חלילה להפך, שכן 'דין - דהספרים - נצח'.

מני אז, בכל שנה ושנה חוגגים החסידים את היום הזה בשמחה גדולה, ומקיימים את הוראת הרבי להוסיף בקניית ספרים המבטאת את נצחון הספרים.

(סביב "פרשת הספרים" קיימים תאריכים חסידיים נוספים: י"ג בסלו - היום בו פסק בית-המשפט שהרבי אינו צריך להעיד. כ"ה חשוון - היום בו דחה בית-המשפט את הערעור שהגיש הצד שכנגד לאחר ה' טבת, וקבע באפן סופי כי "דין נצח" ולא נתן להגיש ערעור נוסף, דבר שהביא לשמחה שלמה. ב' בסלו - היום בו חזרו הספרים ל-770, ובו הרבי עזרר מאוד על-כף שהדבר צריך להביא להוספה בלמוד התורה).

כ"ב שבט - יום הסתלקות אשת הרבי, הרבנית תיה-מושקא עליה-השלום, בשנת תשמ"ח. הרבי יצא ללויה כשעל פניו נפר העצב העמק בו הוא שרוי. בימי ה'שבועה' הגיעו אדמו"רים, רבנים ואנשי ממשלה מכל רחבי אמריקה בכדי לנחם את הרבי.

מהסתלקותה החל הרבי במספר פעילויות לזכרה, הרבי התמקד אז על הכתוב "והחי יתן אל לבו".

כ"ז אדר - ביום זה, בשנת תשנ"ב, נסע הרבי ל'אהל' שם לקה ב'סטרוק' (ארוע מוחי). מאז, לא ראו החסידים את הרבי למשך תקופה ארכה, וגם כאשר פן ראו, היה זה לזמן קצר.

ההתעדיית פסקו, לא נשלחו יותר מכתבים מהרבי והיחידויות פסקו לחלוטין. יום זה לא ישכח לעד מתודעת החסידים, שעקבו בדאגה אחר מצבו של הרבי תוך קיום עצרות תפלה וזעקה לרפואתו. החסידים התחזקו בקיום 'מבצעי הקדש' בתנופה מיחדת לזכותו של הרבי.

ג' תמוז - בתקופה שלאחר כ"ז אדר, היה לכל

החסידים 'ביפר' מיחד שדווח על מצבו הבריאותי של הרבי ועל יציאות פתאומיות של הרבי בפני הקהל. בג' תמוז תשנ"ד נשלחה הודעה לכל מחזיקי ה'ביפרים', תכנה היה: "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד, ברוך דין האמת!" אבל כבד נפל על קהל החסידים ועל כל בית ישראל.

אף גם היום אנו יודעים שהרבי ממשיך להנהיג את עם-ישראל ואת מקשריו בפרט. כיום, נוסעים החסידים ל'בית חיינו' 770 ול'יחידות' ב'אהל' הקדוש, ומעתירים בתפלה ובקושה בקדם ג' תמוז ממש.

הבה נוסיף במצוות ובמעשים טובים בכדי שנוזף לראות את הרבי כמו לפני ג' תמוז. בואו ונבקש בכל יום בתפלה מרבון העולמים: 'רצוננו לראות מלכנו!'

שַׁעַר שְׁבִיעִי:

מִסְבִּיב לְרַבִּי

מַעֲבָר לַפְּעֻלָּיו הָרַבִּים שֶׁל הָרַבִּי בְּמַגוֹן תְּחוּמִּים, הַזְּמַנִּים הַמִּיחָדִים שֶׁהָיוּ
לָנו אֵתוֹ וְתוֹרוֹתָיו – קִיָּמַת חֲשִׁיבוֹת גַּם לְדַבְרִים שֶׁסְּבִיב לְרַבִּי, כְּמוֹ
הַמְּקוֹמוֹת בָּהֶם שָׁהָה, הָאֲרוּעִים בָּהֶם הַשְׁתַּתַּף, וּפְעֻלוֹת שֶׁנַּעֲשׂוּ לְכַבּוֹדוֹ.
הִבֵּה נִלְמַד עַל חֶלֶק מְדַבְרִים אֵלָיו.

**בֵּית הָרַבִּי – בְּרַחוּב 'פְּרוֹזִידֶנְט' בְּשִׁכּוֹנַת קְרֵאוֹן-הַיִּיטְס הַתְּגוֹרֵר הָרַבִּי בְּמִשְׁךָ רַב הַשָּׁנִים מֵאֲזֵ
הַגִּיעַ לְאֻמְרִיקָה.**

בְּשָׁנַת הָאָבֶל עַל הָרַבֵּנִית חֵיה-מוֹשָׁקָא עָלֶיהָ-הַשְּׁלוֹם עָרַף הָרַבִּי אֶת הַתְּפִלוֹת בְּבֵיתוֹ וְאָף מִסְפָּר
שִׁיחוֹת וְחִלּוּקוֹת.

**בֵּית חַיִּינוּ – 'בֵּית חַיִּינוּ – 770' הוּא הַמְּקוֹם הַטְּבָעִי שֶׁל כָּל חֶסֶד. כְּשָׂמוֹ כֵּן הוּא – 'בֵּית
חַיִּינוּ'. בּוֹ הָיוּ נֶעְרָכִים כָּל הַהַתְּוַעְדוֹת, הַתְּפִלוֹת, הַחֲלָקוֹת וְהַמְּעַמְדִים לְמִינֵיהֶם.**

בְּשָׁנַת תַּנְשׁ"א הוֹצִיא הָרַבִּי קוֹנְטְרָס וְשָׂמוֹ 'בֵּית רַבִּינוּ שְׁבַבְבֵּל', הָרַבִּי אָף חֶלֶק אֶת הַקוֹנְטְרָס.
בְּקוֹנְטְרָס הוֹפִיעַ 'לְקוֹט' מְשִׁיחוֹתָיו שֶׁל הָרַבִּי עַל מְקוֹם קְדוֹשׁ זֶה.

גַּם כִּיּוֹם כְּאֲשֶׁר מַגִּיעִים הַחֶסֶדִים לְ'בֵּית חַיִּינוּ' הֵם מְרַגִּישִׁים וְנִזְכָּרִים בְּעֶרְגָּה בְּיָמִים בָּהֶם נִתַּן
הָיָה לְרֵאוֹת וְלִשְׁמַע אֶת הָרַבִּי ב־770, וּמִתְפַּלְלִים שֶׁשׁוֹב נִזְכָּה לְכָל אוֹתָם רְגָעִים מִיחָדִים.

מַעֲשֵׂה בְּבַחֲוֹר אֲשֶׁר הִנְהַלַּת הַיְשִׁיבָה לֹא אֶשְׁרָה לוֹ לְבוֹא ל־770 מֵאַחַר וּבְשָׁנַת
ה'קְבוּצָה' שֶׁלוֹ הוּא לֹא הָיָה מֵהַלְמַדְנִים הַגְּדוֹלִים – בְּלִשׁוֹן הַמַּעֲטָה.
הַבַּחֲוֹר כָּתַב עַל-כֵּף לְרַבִּי וְהָרַבִּי פָּנָה לְהַנְהִלָּה וּבִקֵּשׁ לְאֶשֶׁר לוֹ לְהַגִּיעַ מִשׁוּם ש'אָף
מִהַקִּירוֹת שֶׁל 770 נִתֵּן לְקַבֵּל...

**גַּן עֵדֶן – הַחֲדָר הַמּוֹכִיל לְחֲדָרוֹ שֶׁל הָרַבִּי נִקְרָא בְּפִי חֶסֶדִים 'גַּן-עֵדֶן הַתְּחַתּוֹן' וְאֵלָיו תְּחַדְרוּ
הָאִישִׁי שֶׁל הָרַבִּי, הַחֲדָר בּוֹ קִבֵּל הָרַבִּי לְ'יחִידוֹת' וְבוֹ שָׁהָה הָרַבִּי בְּרַב שְׁעוֹת הַיְמָמָה נִקְרָא 'גַּן-עֵדֶן
הַעֲלִיוֹן'.**

יֵשׁ לְצִנּוֹן כִּי תְחַדֵּר זֶה הָיָה תְחַדְרוּ הָאִישִׁי שֶׁל הָרַבִּי עוֹד בְּתַיִי הָרַבִּי הַרִי"צ.

מעשה בחסיד שהגיע ל-770 בשעה מאחרת, ובידו מכתב לרבי. מאחר שהמזכיר היה באותה עת בחדר הרבי, החליט החסיד לתחב את המכתב מתחת לחריץ דלת הרבי, במטרה שהמזכיר יבחין במכתב וימסר אותו לרבי. אך לאחר מכן התברר לו שהמזכיר לא הבחין במכתב הנתחב, והרבי עצמו התכופף והרים את המכתב. החסיד חש צער רב, על שאלץ את הרבי להתכופף ולהרים את מכתבו. בהזדמנות הראשונה שעבר אצל הרבי פנים אל פנים בקש מחילה על מעשהו. חיף הרבי ואמר: "הלוא זהו תפקידי – להתכופף ולהרים, ובפרט דברים שאחרים אינם שמים אליהם לב"...

הזאל הגדול – הוא בית-הכנסת הגדול בו היה הרבי מתפלל, מתועד, אומר שיחות ועורך חלקות.

הזאל הקטן – הוא בית-הכנסת הקטן בו היה הרבי מתפלל את כל התפלות בשנים הראשונות לנשיאותו, ותפלת מנחה גם בשנים המאחרות יותר. אף מעמד 'ברכת הבנים' בערב יום-הכפורים היה נערך בו.

בחלק מהשנים 'זאל' זה שמש גם כמקום למודם של תלמידי ה'קבוצה'.

משנת ה'תשמ"ח החל הרבי להתפלל גם את תפלות מנחה וערבית ב'זאל הגדול', ורק בשבתות התפלל מנחה וערבית ב'זאל הקטן'. אף בשבתות בהן התארכה ההתועדות לזמן מנחה, היה הרבי נשאר להתפלל מנחה וערבית על בימת ההתועדות. במקרים אלו היו מעמידים קרש גדול לפני כסאו של הרבי לכוון מזרח, כדי שישמש כקיר חוצץ בין הרבי להמשך בית-הכנסת.

בעת תפלותיו ב'זאל הקטן', נהג הרבי להביט בסדור כשידו מנחת על המצח. היו ימים בהם שמו-לב הבחורים פי הרבי אינו מניח את היד על המצח. לאחר שבדקו הבחורים את הענין, מצאו פי באותן פעמים מגיע ל'770 אדם שמראהו מחריד (אדם זה נפגע קשה בשרפה ופניו היו מנפחות וכוויות). הרבי לא רצה לבישו – שיחשב שלא רוצה להביט עליו עקב מראהו, ולכן לא פסה את עיניו באותן הפעמים!

בשנת תשל"ח, כאשר חלה הרבי, העבירה הנהלת הישיבה ב'770 את הבחורים למקום למודים אחר בכדי שקול הלמוד לא יפריע לרבי, שחדרו ממקם סמוך ל'זאל הקטן'. הרבי התענין מדוע הפסיק לשמע את קול הבחורים. כשאמרו לרבי את הסבה, צוה להחזירם באמרו שקול הלמוד רק מכריא אותו.

הספרייה – בספרייה סעד הרבי בשבתות וימים טובים יחד עם הרבנית עליה השלום. במקרים
מיחדים הרבי גם קבל שם ל'יחידות', כגון כאשר הגיעו הרבנים הראשיים לישראל לבקרו.

חוזר – ב'770' היה צות של חוזרים בראשות הגאון החסיד ר' יואל כהן שיחיה. תפקידם של
ה'חוזרים' היה לעשות 'חזרה' לאחר דברי הרבי. כדי להיות 'חוזר' יש צרך בידע רב וזכרון עצום.
צות ה'חוזרים' היה יושב לאחר התועדות של הרבי וחוזר על השיחה בפני החסידים, וגם
כותב לאחר-מכן את השיחות.

טנק – היתה התועדות בה דבר הרבי על-כף שצריכים לכבש את כל ניו-יורק (בעקבות איזו
תאונה שקרתה). החסידים עשו אספות ודנו כיצד לעשות זאת.

בינתיים היו כמה בחורים שראו שהוראת הרבי טרם בצעה והחליטו לעשות מעשה. הם שכרו
שתי משאיות גדולות, העמיסו עליהן בחורים כשתפלין בידיהם ונסעו למנהטן. בכל פנה בעיר ירדו
שני בחורים והחלו להניח ליהודים תפלין. בסופו של יום התברר כי מאות יהודים הניחו תפלין
בעקבות המבצע.

בערב, כאשר חזרו ל-770, ראה הרבי את המשאיות. הרבי אמר: "זהו הטנק נגד התבוללות!".
בהתועדות הבאה דבר על-כף הרבי ואמר ש'טנק' הוא ראשי-תבות של 'נזיקין, קדשים,
טהרות' – שהם שלשה מסדרי המשנה. וראשי התבות מסמלים על סדר העבודה: בתחלה צריכה
להיות העבודה של "טהרות" – שהאדם יטהר את עצמו. לאחר מכן העבודה עם הזולת שצריכה
להיות (א) על-ידי "נזיקין" – שהאדם יפעל ב"סור מרע" (ב) על-ידי "קדשים" – "עשה טוב".

מני אז הפך ה'טנק' להיות אחד הכלים העקריים להפצת היהדות. עשרות טנקים כבר נרכשו במשך השנים ברחבי העולם והם פועלים להפצת אור היהדות. הרבי יצא ללוות חלק מה'טנקים' שנשלחו לארץ-הקדש.

בנוס השלוחים – בכל שנה מתאספים השלוחים מרחבי העולם ל'בנוס השלוחים' הנערך ב'בית חינו'. הם משתתפים בסדנאות והרצאות המועילות לעבודתם, בהתועדויות מיוחדות ובעוד תכניות מעניינות.

עד שנת תשנ"ד היה הרבי משתתף בבנוס ונושא שיחה מיוחדת בפני השלוחים.

עד היום נפתח הבנוס ב-770 באותה שעה בה היה הרבי נושא שיחה בפני השלוחים (שבת-קדש בשעה 1:30). ביום ראשון שלאחר מכן נוסעים השלוחים ל'אהל', שם הם מקריאים בפני הרבי "פ"נ כללי" ושואבים כוח לעוד שנה של שליחות.

נגזן לוי"א ניסן – בכל שנה החל מ'שנת השבעים' חברו כמה מהחסידים נגזן לקראת יום ה'לדתו של הרבי. הנגזן היה על כמה פסוקים מתאימים מפרקו של הרבי. מאחר יותר הוקמה 'ועדת הנגזנים' שבחרה את אחד הנגזנים תקופה קצרה קדם ל'א ניסן והוא החל להתפרסם ולהיות מושר בפי כל החסידים. גם ב-770 היו שרים אותו בעת שהרבי היה נכנס. היו גם מקרים מיוחדים:

בשנת תשמ"ז חבר הנגזן 'רצית ה' ארץ' ואלו הרבי דבר בהתועדות על הפסוק "אך קרוב ליראיו ישעו לשכן כבוד בארצנו". החסידים הוסיפו את הפסוק לשיר.

בשנת תשמ"ח בחרה 'ועדת הנגזנים' נגזן מסים על המלים "תבוא לפניך תפלתי" והחסידים הוסיפו את הפסוק "שיר מזמור לבני קרח" משום שהרבי דבר בשיחתו על פסוק זה.

חלק גדול מהנגזנים חבר ה'בעל-מנגן' החסידי ר' שלום ברוכשטט. גם היום מחבר ר' שלום נגזן בכל שנה.

סדור קדושין – לאחר הגיעו לארצות-הברית החל הרבי לסדר קדושין בחתנות של אנ"ש, הדבר נמשך עד שנת תשי"ט, אז החל הרבי לסדר רק לאלה שיצאו לשליחות. בשנת תשכ"ב הפסיק הרבי לסדר קדושין.

שדור – לאלה שלא זכו להשתתף בהתועדויות של הרבי התקינו 'שדורים'. במרכזי אנ"ש היתה מתקנת מערכת רמקולים ומספר דקות קדם ההתועדות (או השיחה), כאשר הרבי סמן כי יתועד (או יאמר שיחה), הודיעו על-כך לאחראי השדורים בכל מקום, הם טרחו להעיר את כל המצעניגים – שכן בארץ-ישראל ובעוד מקומות היה זה בשעה 4:30 לפנות-בקר – אשר רצו בחפזה לטבל במקנה ובאו לשמע את ה'שדור'.

– הוספה –

(אינה כלולה בחקר המבחוץ/המבצע)

לפני למעלה משלשים שנה, כשעלתה ההצעה לשדר את שיחותיו הקדושות של הרבי בשדור חי, נראה הדבר כמבצע מרוב וכמעט בלתי-אפשרי. ובכל זאת, חסידים שזכו להיות נוכחים בהתועדויות ב'בית חיינו', התעקשו כי חלק מהפצת המעיינות הוא להעביר בשדור ישיר את השיחות הקדושות גם לחסידים המתגוררים ביבשות רחוקות.

בשנת תש"ל, נתן הרבי את הסכמתו וברכתו להעברת השדורים, ומאותו הרגע החל הרעיון לקרם עור וגידים... את הפרויקט נטלו על עצמם ר' חיים-ברוך הלברשטם ור' שמואל ריבקיין. האמצעים שעמדו לרשותם היו מצטים: חדר קטן ב-770 בעל חלון הנשקף לבית-הכנסת ו... טלפון. "שלשלנו מבעד לחלון חוט ארץ עם מיקרופון אל בית-הכנסת למטה" – מספר הרב הלברשטם. "קצהו השני של החוט שהיה בחדר, התחבר לטיפ עם רמקול ולידו שני קווי טלפון:

מספר הרב חיים-ברוך הלברשטם:

בתקופה הראשונה של השדורים מהתועדויות הרבי לרחבי העולם, בשנים תשל"א-תשל"ב, הרבי אמר כי מפיון ששומעים את השדור בכל העולם, יאמרו 'לחיים' מעבר לים – וישמעו זאת גם כאן.

שדור ה'לחיים' מאנגליה הצליח. שורה ארפה של אנשי-שלומנו עברה שם ליד הטלפון וכל אחד אמר בטלפון 'לחיים'. בארץ-ישראל היתה תקלה בקו הטלפון והקול שלהם חזר אליהם ולא נשמע בצורה ברורה. הרבי אמר כי פידוע שבתקיעת שופר שאינה מצליחה אומרים 'יהי נעם' והוסיף שאם יאמרו 'יהי נעם' זה יצליח...

הרב יהושע יוזביץ מארץ-ישראל עמד אז בתוף בית-המדרש סמוך לחלון חדר השדורים וצעק "יהי נעם ה' אלקינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו" – ובבת אחת נשמע קולם של המברכים מארץ-ישראל...

אחד לארץ-הקדש והשני למונטריאול שבקנדה. מכיון שהקו היחיד שהיה בחדר לא הספיק, 'משכנו' קו מהבנין הסמוך."

בי' שבט נפתחו המתגים וכל מהלך ההתועזיות העבר בשדור ישיר לארץ-הקדש ולמונטריאול. הידע שהיה לשני ה'טכנאים' בתחום האלקטרוניקה והתקשורת היה דל מאוד, וכל שידעו זה רק לחיג... אף זה הספיק. השדור עבר בצורה ברורה מאוד!

כעבר שלש שנים, נתנה ברפתו של הרבי לשכלול המערכת, ומיד הזמנו 12 קני טלפון ל'חדר השדורים'. ר' חיים-ברוך נותר בינתיים לבדו באלפון השדור, כיון שר' מוליק ריבקין כבר חזר לארץ-הקדש. אף נסיונו בתחום השדורים רק צבר תאוצה.

המערכות שהתקין היו מסדרות וקבועות וכעבר זמן קצר הכפלו קני הטלפון. הבקוש לשדורים הלך וגדל וכל הקונים היו תפוסים. בשנת תשמ"ח, בעת הסתלקות הרבנית עליה-השלום, גבר הצורך אצל אלפי חסידים בכל העולם להיות בקשר יומיומי עם 'בית חיינו' והבקוש לקונים התעצם. בעקבות כך, הזמין הרב הלברשטם עוד 150 קני טלפון ובנה עבורם מערכת אוטומטית: כל אדם יכול להתקשר ולהתחבר אוטומטית לשדור, וכן להתנתק באופן עצמאי. גם מערכת זו גדלה עד מהרה לכ-400 קני טלפון.

כדי לספק את הבקוש הרב ברחבי העולם, התקנו מערכות דומות גם בבתיים פרטיים של אנ"ש. המערכות היו משדורות מקוים אלה בתוך מדינתם למי שחפץ בכך.

הרבה חדושים הכנסו במרוצת השנים למערכת השדור. למשל, שדור שיחות שהקלטו על-גבי קלטות. זו הייתה דרך מצינת לשמע שיחות-פתע שלא היו ידועות מראש, או שיחות קצרות שהיו נגמרות לפני שאנשים היו בכלל שומעים שיש שיחה...

לנו לא נותר אלא להתפלל כי בקרוב ממש נזכה לשדור חי על-ידי מלך המשיח, אשר יעבר מארץ-הקדש לכל קצוות תבל בגשמיות, וכל העולם יראה וישמע "כי פי ה' דבר"...

עוד מספר הרב חיים-ברוך הלברשטאם:
באחת הפעמים שנגשתי אל הרבי היה ה'טיפרקוורדר' (מכשיר ההקלטה) תלוי על גבי והיה נראה כאלו אין לי לא טיפ ולא מצלמה.
הביט בי הרבי ואמר: "א אמן אן בלי אמנות? אוואו איז די ינע בליים?" (=אמן ללא בלי אמנותו, היכן הם בלייך?).
הראיתי לרבי את הפלים והוא חייך חיוך רחב... החל מאז, פשהרבי היה רואה אותי בהזדמנויות שונות, נהג לשאל אותי: "אוואו איז די ינע טשאשקעסט?" (=היכן הצעצועים שלך?).